

پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی

مجموعه گزارش شماره ۲۱۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسه گزارش

عنوان	پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور
کد شناسه	۹۹-۹-۱۰۲۶۵
گروه پژوهشی	نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی
پدیدآورنده	رخساره کاظم، فریبا فهیم یحیایی، رضا بختیاری
ناظر علمی	دکتر حسن میرزابزرگ
ناشر	مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
تاریخ انتشار	آذر ماه ۱۳۹۹
طراح جلد	پدرام حاجی اسمعیلی
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست.	
حقوق معنوی اثر به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع است.	
آدرس: تهران - خیابان نجات‌اللهمی - خیابان سپند شرقی - پلاک ۱۶ شماره‌های تماس ۰۲۱-۴۳۳۰۶۰۰۰ شماره پیام‌رسان ۰۹۹۲۱۵۷۵۸۴۳	
https://www.dfrc.ir/	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
خلاصه مدیریتی.....	أ
مقدمه.....	۱
فصل ۱- بررسی، تحلیل و تبیین فعالیت‌های بخش، منابع و مصارف آن.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۱
۱-۲- تحلیل و تبیین مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش و پیش‌بینی آن در سال آتی.....	۲
۱-۳- سهم اعتبارات تحقیق و توسعه از تولید ناخالص داخلی:.....	۲
۱-۴- شاخص جهانی نوآوری.....	۳
۱-۳-۲- سهم ایران از تولید علم و نیز تولید علم برتر.....	۹
۱-۴-۲- عملکرد شرکت‌های دانش‌بنیان.....	۱۰
۱-۳-۱- تحلیل و تبیین نماگرهای عملکردی بخش.....	۱۱
۱-۴-۱- چالش‌ها، تنگناها و مسائل اساسی در بخش.....	۱۲
۱-۵-۱- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های بخش، تعیین شده در بخشنامه بودجه سال آتی.....	۱۳
۱-۵-۱-۱- اعتبارات هزینه‌ای.....	۱۳
۱-۵-۱-۲- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای.....	۱۴
۱-۶-۱- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش پژوهش و فناوری.....	۱۴
۱-۷-۱- تحلیل و تبیین وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش.....	۱۸
۱-۸-۱- تحلیل و تبیین اعتبارات هزینه‌ای بخش (برحسب برنامه- دستگاه اجرایی و...) - ردیف‌های متفرقه.....	۲۰
۱-۹-۱- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی بخش (رشد سالیانه- سهم برنامه‌ها- سهم فصل از امور بودجه عمومی دولت).....	۲۶
۱-۱۰-۱- تحلیل و تبیین اعتبارات تملک دارایی مالی بخش.....	۲۸
۱-۱۱-۱- بررسی و تحلیل اصلاحات ساختاری در بودجه دستگاه‌های بخش.....	۲۸
۱-۱۲-۱- مهم‌ترین ویژگی‌های بودجه بخش در سال آتی.....	۳۲
۱-۱۳-۱- تفاوت‌ها و نوآوری‌ها در بودجه بخش، متأثر از پیشران‌های مهم (نظیر شیوع بیماری کووید-۱۹).....	۳۳
۱-۱۴-۱- سیاست‌های اتخاذ شده و آثار و پیامدهای اجرایی آن.....	۳۴

۱۵-۱	ترسیم نقش بخش خصوصی در فعالیتهای بخش	۳۵
۱۶-۱	مهمترین اقدامات و عملیات اولویت‌دار در فعالیتهای بخش	۳۶
۱۷-۱	راهکارهای کاهش هزینه‌های غیرضروری در بخش	۳۸
فصل ۲- بررسی طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصول در هر بخش		
۱-۲	مقدمه	۴۳
۲-۲	تبصره‌های بودجه سال آتی در مقایسه با سال قبل در زمینه طرح‌های عمرانی بخش	۴۳
۳-۲	مهم‌ترین تنگناها و مشکلات اجرایی طرح‌ها و پروژه‌های بخش	۴۵
۴-۲	راهکارهای خروج از تنگناها در زمینه طرح‌ها و پروژه‌های بخش	۴۵
۵-۲	اولویت‌ها در طرح‌ها و پروژه‌های بخش	۴۵
۶-۲	تعداد طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش	۴۶
۷-۲	حجم زیربناهای در دست اجرا در طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش	۴۶
۸-۲	نحوه تأمین مالی طرح‌ها و پروژه‌های بخش	۴۷
۹-۲	تحلیل و تبیین اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه- دستگاه‌های اجرایی بخش	۴۷
۱۰-۲	تحلیل و تبیین نماگرهای مالی تملک دارایی سرمایه‌ای (سهم برنامه‌ها از فصل- از امور- بودجه عمومی دولت- توزیع اعتبارات بین دستگاه‌های اجرایی و بین برنامه‌های آن و...)	۴۹
۱۱-۲	طرح‌ها و پروژه‌هایی که در دو سال گذشته به بهره‌برداری رسیده است	۵۳
۱۲-۲	طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال آتی به بهره‌برداری می‌رسند	۵۳
منابع		۵۵

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول (۱-۱): متغیرهای کلیدی بخش پژوهش و فناوری در سال‌های ۱۳۹۶-۱۳۹۹.....	۲
جدول (۲-۱): رتبه شاخص جهانی ایران در گزارش شاخص جهانی نوآوری سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۲۰.....	۵
جدول (۳-۱): رتبه و امتیاز ایران در شاخص جهانی نوآوری (GII) به تفکیک زیرشاخص‌ها و مؤلفه‌های اصلی طی ۵ سال اخیر	۶
جدول (۴-۱): حمایت و تقویت پژوهش و فناوری، ایجاد نظام ملی نوآوری و تقویت زیرساخت‌ها و نظامات پشتیبان پژوهش و فناوری.....	۱۲
جدول (۵-۱): عناوین مرتبط با بخش پژوهش و فناوری در جدول منابع (۱) بند (هـ) تبصره (۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۰.....	۱۴
جدول (۶-۱): مشخصات ردیف مرتبط با بخش پژوهش و فناوری در تبصره ۱۴ لایحه بودجه سال ۱۲۰۰.....	۱۸
جدول (۷-۱): مجموع درآمدهای اختصاصی فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰.....	۱۸
جدول (۸-۱): وضعیت درآمد دستگاه‌های اجرایی امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری به تفکیک حوزه‌های اصلی.....	۱۹
جدول (۹-۱): وضعیت درآمد مراکز و مؤسسات پژوهش و فناوری و پارک‌های علم و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.....	۱۹
جدول (۱۰-۱): وضعیت درآمد معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور.....	۱۹
جدول (۱۱-۱): وضعیت درآمد فرهنگستان‌ها و سایر مؤسسات پژوهشی.....	۲۰
جدول (۱۲-۱): مجموع اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰.....	۲۱
جدول (۱۳-۱): اعتبارات هزینه‌ای فصول پژوهش‌های پایه‌ای برحسب برنامه.....	۲۱
جدول (۱۴-۱): اعتبارات هزینه‌ای فصل پژوهش‌های توسعه‌ای برحسب برنامه.....	۲۳
جدول (۱۵-۱): اعتبارات هزینه‌ای فصول پژوهشی در امور آموزش و پژوهش برحسب برنامه.....	۲۵
جدول (۱۶-۱): اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های پژوهشی ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری.....	۲۵
جدول (۱۷-۱): اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های پژوهشی ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری از محل ردیف‌های متفرقه	۲۶
جدول (۱۸-۱): اعتبارات مصوب (ملی) پژوهش و فناوری از فصل‌های تحقیق و توسعه در امور ده‌گانه در لایحه سال ۱۴۰۰ کل کشور.....	۲۶
جدول (۱۹-۱): وضعیت تغییرات کد و عناوین برنامه و خروجی دستگاه‌های ذی‌ربط پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰.....	۲۸
جدول (۱-۲): مشخصات طرح‌ها و پروژه‌های ذیل مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری برحسب برنامه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور.....	۴۶

- جدول (۲-۲): حجم عملیات پروژه‌های ذیل مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری برحسب برنامه (میلیون ریال)..... ۴۷
- جدول (۳-۲): اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مراکز پژوهشی و پارک‌ها در سال‌های ۱۳۹۸-۱۴۰۰..... ۴۸
- جدول (۴-۲): طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مراکز پژوهشی و پارک‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۹۸-۱۴۰۰..... ۴۹
- جدول (۵-۲): مجموع اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰..... ۴۹
- جدول (۶-۲): اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل پژوهش‌های پایه‌ای برحسب برنامه..... ۵۰
- جدول (۷-۲): اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول پژوهشی در امور آموزش و پژوهش در لایحه ۱۴۰۰..... ۵۲
- جدول (۸-۲): مشخصات پروژه‌هایی که در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند..... ۵۳
- جدول (۹-۲): مشخصات پروژه‌های خاتمه‌پذیر در سال ۱۴۰۰ به تفکیک نوع پروژه..... ۵۴

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۳	نمودار (۱-۱): سهم اعتبارات پژوهش و توسعه (R&D) دولتی از تولید ناخالص داخلی.....
۴	نمودار (۲-۱): رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری طی سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۲۰.....
۵	نمودار (۳-۱): رتبه ایران در مؤلفه‌های ورودی و خروجی نوآوری در سال‌های ۲۰۱۲-۲۰۲۰.....
۷	نمودار (۴-۱): مقایسه رتبه ایران در ابعاد هفتگانه شاخص جهانی نوآوری.....
۸	نمودار (۵-۱): رتبه شاخص جهانی نوآوری برخی از کشورهای منطقه در سال ۲۰۲۰.....
۹	نمودار (۶-۱): مقایسه رتبه شاخص جهانی نوآوری برخی کشورهای منطقه در سال ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰.....
۱۰	نمودار (۷-۱): مقایسه سهم ایران در تولید علم و تولید علم برتر-WOS.....
۱۱	نمودار (۸-۱): تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان ارزیابی شده و تأیید شده.....
۱۱	نمودار (۹-۱): درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان طی سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۹.....

خلاصه مدیریتی

با توجه به همزمانی شیوع ویروس کرونا با تحریم‌های بین‌المللی و با اعتقاد راسخ بر اینکه عامل مهم در افزایش توان ملی و تاب‌آوری اقتصادی، به‌ویژه در زمان تکانه‌های یادشده، علم، پژوهش و نوآوری است، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور سعی بر حمایت از حوزه‌های پژوهشی و فناوری و نوآوری، به‌منظور مقابله فعالانه با شیوع ویروس کرونا و کاهش آثار منفی اقتصادی آن از جمله کاهش تقاضا و کندی و اختلال در ارائه برخی خدمات عمومی شده است.

حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و تولید محصولات جدید مورد نیاز، تجاری‌سازی پژوهش و نوآوری و حمایت از تولید و صادرات محصولات دانش‌بنیان و متکی بر فناوری‌های داخلی، به‌ویژه در حوزه‌های دارای مزیت و ظرفیت، ارائه خدمات عمومی از طریق دولت الکترونیک در این دوره یکی از جهت‌گیری‌های اساسی بخش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ است.

از جمله موارد جدیدی که به این منظور در بودجه مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری ذیل امور مرتبط با تحقیقات و فناوری در سازمان دیده شده به شرح زیر است:

- تلاش برای تأمین اعتبار به منظور حمایت از ۴۰۰ شرکت و واحد فناور مستقر در پارک‌های علم و فناوری که به‌صورت تخصصی در حوزه کرونا فعالیت می‌کنند. فعالیت‌های آن‌ها در حوزه‌های مواد ضدعفونی، ماسک، البسه حفاظتی، تجهیزات بیمارستانی خاص، کیت‌ها و ابزارهای تشخیصی، مواد دارویی و نرم‌افزارهای تخصصی، تولید انواع دستگاه‌های مکانیزه و نیمه‌مکانیزه عفونت‌زدایی از محیط‌های جمعی و کاری، تولید بیش از یک میلیون ماسک در روز، بیش از یک و نیم میلیون لیتر مواد ضدعفونی‌کننده، تولید و نتیل‌تورهای بیمارستانی و ... است.

- تلاش برای تأمین اعتبار به‌منظور حمایت از استارت‌آپ‌های فعال در حوزه مدیریت و ارائه خدمات در دوران گذار از بحران کرونا با هدف کاهش مراجعات به مراکز مختلف. حوزه‌های یادشده شامل اقتصاد دیجیتال، سلامت، آموزش، سرگرمی حمل و نقل و ... است.

- تأمین اعتبار پروژه «تولید منابع چندرسانه‌ای و تعاملی مورد نیاز سامانه‌های الکترونیکی آموزش دانشگاهی کشور» در مرکز نشر دانشگاهی. با این پروژه انتظار می‌رود اهداف زیر حاصل شود:

- شکل‌گیری و گسترش شبکه تولید آموزش دانشگاهی چندرسانه‌ای و تعاملی با مشارکت میان مؤلفان، استادان و فناوران.

- کمک به ایجاد خزانه دانش دیجیتال در رشته‌های عمومی و تخصصی دانشگاهی.

- تولید منابع آموزشی چندرسانه‌ای مرجع برای الگوبرداری در سطح دانشگاه‌ها و فراهم‌کردن ابزارهای ساخت‌افزایی و نرم‌افزاری عمومی و تخصصی مورد نیاز.

- تأمین اعتبار برای راه‌اندازی و فعالیت مرکز تشخیص مولکولی کرونا در پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست‌فناوری.

- حمایت از کارخانه‌های نوآور، شرکت‌های دانش‌بنیان و نیز طرح‌های مهم و نوآورانه از طریق منابع صندوق توسعه ملی.

- افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی به‌منظور حمایت از تجاری‌سازی فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان.

- حمایت از آماده‌سازی اراضی، محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی پارک‌های علم و فناوری.

سایر سیاست‌های اتخاذ شده در بخش پژوهش و فناوری به شرح زیر است:

- حمایت از اجرای پروژه‌های بنیادی و کاربردی ملی مانند رصدخانه ملی ایران، پژوهش‌های چشمه نور، پژوهش‌های ابررایانش، همکاری با آزمایشگاه سرن، تدوین فرهنگ جامع زبان فارسی، پروژه‌های سلول درمانی و ژن‌درمانی پژوهشگاه رویان، اولین کشتی تحقیقاتی اقیانوس‌پیمای ج.ا.ا، تولید منابع آموزشی چندرسانه‌ای علمی و درسی دانشگاهی، آموزش و به‌کارگیری راهنمایان تخصصی در پارک‌های علم و فناوری و تعداد دیگری از پروژه‌های پژوهشی اساسی اولویت‌دار.

- حمایت از پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری با افزایش ۶۴/۳ درصدی اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (در قالب ردیف‌های مرتبط و ردیف متفرقه).

- حمایت از تأمین مواد و تجهیزات ساخت داخل از طریق پرداخت ۴۰ درصد خرید از نمایشگاه ایران ساخت و توسعه بازار داخل و صادرات محصولات دانش‌بنیان و فناوری.

- حمایت از پروژه‌های توسعه فناوری و تجاری‌سازی در راستای توسعه زیست‌بوم نوآوری و کارآفرینی.

- توسعه بازار داخل و صادرات محصولات دانش‌بنیان و فناوری و سهمیم بودن در تحقق اقتصاد دانش‌بنیان.

- شبکه‌سازی و منتورینگ در پارک‌های علم و فناوری کشور.

مطابق لایحه بودجه ۱۴۰۰ در تبصره ۱۸ به دولت اجازه داده شده است اعتبارات مندرج در جدول تبصره (۱۴) این لایحه را در قالب وجوه اداره شده؛ یارانه نرخ سود، کمک بلاعوض با تسهیلات بانکی حسب مورد ترکیب و برای اجرای برنامه‌های جهش تولید، ایجاد اشتغال مولد و تثبیت اشتغال موجود، کمک به کسب و کارهای آسیب‌دیده از بیماری کووید-۱۹، اجرای سیاست‌های بازار کار و تکمیل اجرای برنامه‌های بند (الف)، تبصره (۱۸)، قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ کل کشور هزینه کند.

مهم‌ترین شاخص مالی در بخش پژوهش و فناوری، شاخص سهم پژوهش و فناوری (بخش دولتی) از تولید ناخالص داخلی است. مقدار محاسبه شده این شاخص توسط امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری سازمان برنامه و بودجه کشور نشان می‌دهد شاخص یادشده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به ۰/۶۳ درصد رسیده است. هرچند مقدار این

شاخص نسبت به میزان محاسبه شده برای سال ۱۳۹۹ با افزایش مواجه بوده است، اما هنوز با مقدار هدف‌گذاری شده برای سال ۱۴۰۰ در برنامه ششم توسعه به میزان ۱/۵ درصد فاصله دارد.

مقدمه

فعالیت‌های پژوهشی، تولید علم و فناوری و دستاوردهای حاصل از آن جنبه‌های مختلف زندگی بشر را متحول ساخته و چشم‌انداز متفاوتی را برای آینده جوامع بشری رقم زده است، به‌گونه‌ای که امروزه علم و فناوری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارها و پیشران‌های دستیابی به توسعه و عبور از بحران، به‌ویژه هنگام مواجهه با تکانه‌هایی همچون تحریم‌های بین‌المللی و همه‌گیری کووید-۱۹ محسوب می‌شود. گذار از بحران‌ها و دستیابی به توسعه پایدار و همه‌جانبه در سایه توسعه فناوری امکان‌پذیر است، همچنین توسعه فناوری نیز بر پایه خلاقیت، نوآوری و توسعه علمی صورت می‌پذیرد. کسب مزیت رقابتی نه با اتکا به مواد اولیه و نیروی کار ارزان، بلکه از طریق به‌روزرسانی فناوری‌های موجود و خلق فناوری‌های جدید و پیشرفته حاصل می‌شود و این امر صرفاً از طریق گذر از شاهراه تحقیقات، علم و فناوری میسر است. بنابراین، توسعه فعالیت‌های علمی و پژوهشی، عامل اصلی تبدیل مزیت‌های طبیعی و نسبی به مزیت‌های رقابتی، بزرگ شدن اقتصاد، تعامل سازنده در سطح بین‌الملل، عبور از بحران‌ها و در نتیجه تحقق رشد اقتصادی مطلوب است. موفقیت در این زمینه‌ها در صورتی امکان‌پذیر خواهد بود که در برنامه‌ریزی‌های هدفمند و کلان کشور، توجه مناسبی به امر پژوهش، فناوری و توسعه همه‌جانبه علمی صورت پذیرد.

جایگاه مهم و قابل تأمل پژوهش و فناوری در جهت‌گیری‌های توسعه جوامع، منجر به توجه ویژه این مقوله در اسناد بالادستی نظام همچون سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، سیاست‌های کلی علم و فناوری و نیز سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه ابلاغی مقام معظم رهبری شده است. مطابق با سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، ایران کشوری توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه توصیف شده است. کشوری که با ویژگی‌هایی همچون برخورداری از دانایی که تشکیل سرمایه اجتماعی و جنبش نرم‌افزاری، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی را تحقق بخشیده و با ارتقای نسبی درآمد سرانه، از رفاه برخوردار باشد.

نظر به اهمیت پیشتازی در عرصه‌های علم و فناوری که در اسناد بالادستی نیز مورد تأکید فراوان قرار گرفته است، ضروری است در لوایح بودجه سالانه تدابیر و تمهیدات لازم برای توسعه این فعالیت‌ها پیش‌بینی و منظور شود. گزارش حاضر به‌منظور بررسی و تحلیل احکام، طرح‌ها و پروژه‌های مرتبط با بخش پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ تدوین شده است.

با تکانه شیوع ویروس کرونا که با تکانه تحریم همزمان شده و کاهش تقاضا، کندی و اختلال در ارائه برخی خدمات عمومی را موجب شده است، سیاست‌هایی همچون تحریک تقاضای بخش خصوصی، سیاست‌های انضباطی، اصلاحات و اقدامات اساسی در نظام بودجه، مورد توجه قرار گرفته است. این گزارش با لحاظ کردن سیاست‌های فوق در بخش پژوهش و فناوری تهیه و تنظیم شده است.

فصل ۱- بررسی، تحلیل و تبیین فعالیت‌های بخش، منابع و مصارف آن

۱-۱- مقدمه

پس از اصلاح نظام طبقه‌بندی هزینه‌های دولت در سال ۱۳۹۵ و بازنگری ساختار آن، مجموع هزینه‌های دولت در ده امور طبقه‌بندی شد. بر این اساس، ذیل هریک از امور ده‌گانه، یک فصل تحقیق و توسعه پیش‌بینی گردید. ذیل امور آموزش و پژوهش، علاوه بر فصل تحقیق و توسعه مرتبط با امور، دو فصل «پژوهش‌های پایه‌ای» و «پژوهش‌های توسعه‌ای» پیش‌بینی و منظور شد. به این ترتیب در نظام جدید طبقه‌بندی هزینه‌های دولت، در مجموع ۱۲ فصل مرتبط با پژوهش و فناوری منظور شده که ذیل هرکدام برنامه، فعالیت و طرح و پروژه مرتبط با این حوزه در نظر گرفته شده است.

اعتبارات ملی مصوب بخش پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور علاوه بر آن که در اعتبارات فصول ۱۲ گانه یادشده منظور می‌شود، شامل اعتبارات هزینه امور پژوهشی شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت (این هزینه‌ها در پیوست شماره ۳ لایحه منظور شده است)، اعتبارات منظور شده در ردیف‌های متفرقه، اعتبارات مربوط به احکام قانونی از جمله ماده ۵۶ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) موضوع تکلیف کلیه دستگاه‌های اجرایی به هزینه‌کرد یک درصد از اعتبارات غیرپژوهشی تخصیص یافته هزینه‌ای (به استثنای فصول یک و شش) به امور پژوهشی و توسعه فناوری نیز، می‌شود.

مجموع اعتبارات بخش پژوهش و فناوری دولتی که شامل مجموعه اعتبارات یادشده است، در بررسی شاخص «سهام اعتبارات دولتی پژوهش و توسعه از تولید ناخالص داخلی» محاسبه و ارائه می‌شود.

در سایر قسمت‌های این گزارش، به منظور جلوگیری از تداخل اعتبارات پژوهشی سایر امور و فصول که در گزارش بخش‌های دیگر درج خواهد شد، اعتبارات پژوهش و فناوری امور آموزش و پژوهش؛ یعنی فصول پژوهش‌های توسعه‌ای، پژوهش‌های پایه‌ای و تحقیق توسعه در امور آموزش و پژوهش درج می‌شود.

اطلاعات جزئی‌تر در خصوص اعتبارات مرتبط با دستگاه‌های ذی‌ربط در امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری این سازمان ارائه شده است. بدیهی است اعتبارات مراکز و مؤسسات پژوهشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی که برحسب جهت‌گیری‌ها و تقسیم وظایف این سازمان ذیل امور مرتبط مدیریت می‌شوند و نیز اعتبارات پژوهشی شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در جداول اعتباری این گزارش منظور نشده و در گزارش‌های ذی‌ربط خود درج شده‌اند.

۱-۲- تحلیل و تبیین مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی یا اجتماعی بخش و پیش‌بینی آن در سال آتی

عملکرد مهم‌ترین متغیرهای کلیدی بخش پژوهش و فناوری از سال ۱۳۹۶ الی ۱۳۹۹ به شرح جدول زیر است.

جدول (۱-۱): متغیرهای کلیدی بخش پژوهش و فناوری در سال‌های ۱۳۹۶-۱۳۹۹

ردیف	عنوان متغیر / شاخص	واحد متعارف	سال ۱۳۹۶ (۲۰۱۷)	سال ۱۳۹۷ (۲۰۱۸)	سال ۱۳۹۸ (۲۰۱۹)	سال ۱۳۹۹ (۲۰۲۰)
۱	امتیاز شاخص نوآوری*	امتیاز	۳۲,۱	۳۳,۶	۳۴,۴۳	۳۰,۸۹
۲	رتبه جهانی شاخص نوآوری*	رتبه	۷۵	۶۵	۶۱	۶۷
۳	رتبه جهانی تولید علم (ISI)	رتبه	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
۴	شاخص دستیابی به فناوری اطلاعات و ارتباطات*	امتیاز	۶۸	۶۷,۴	۷۲,۷	۷۵,۹
۵	رتبه جهانی دستیابی به فناوری اطلاعات و ارتباطات*	رتبه	۶۲,۶	۶۱	۵۸	۳۹
۶	تعداد شرکت‌های تأیید شده دانش‌بنیان	تعداد	۳۳۳۸	۴۰۶۸	۴۴۶۲	۵۴۵۴
۷	ثبت اختراعات و اکتشافات در مراجع بین‌المللی	پتنت	۱۱۴	۱۲۱	۱۲۵	-
۸	تعداد کل مقالات ایرانیان نمایه شده در اسکوپوس**	مقاله	۵۶,۱۴۸	۵۹,۸۲۰	۶۴,۹۴۵	-
۹	سهم بخش پژوهش از تولید ناخالص داخلی (مصوب)***	درصد	۰,۷۵	۰,۶۵	۰,۵۸	۰,۵۸

* گزارش جهانی نوآوری سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۲۰

** ماهنامه خبری تحلیلی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) - شماره ۵۶ - مردادماه ۱۳۹۹

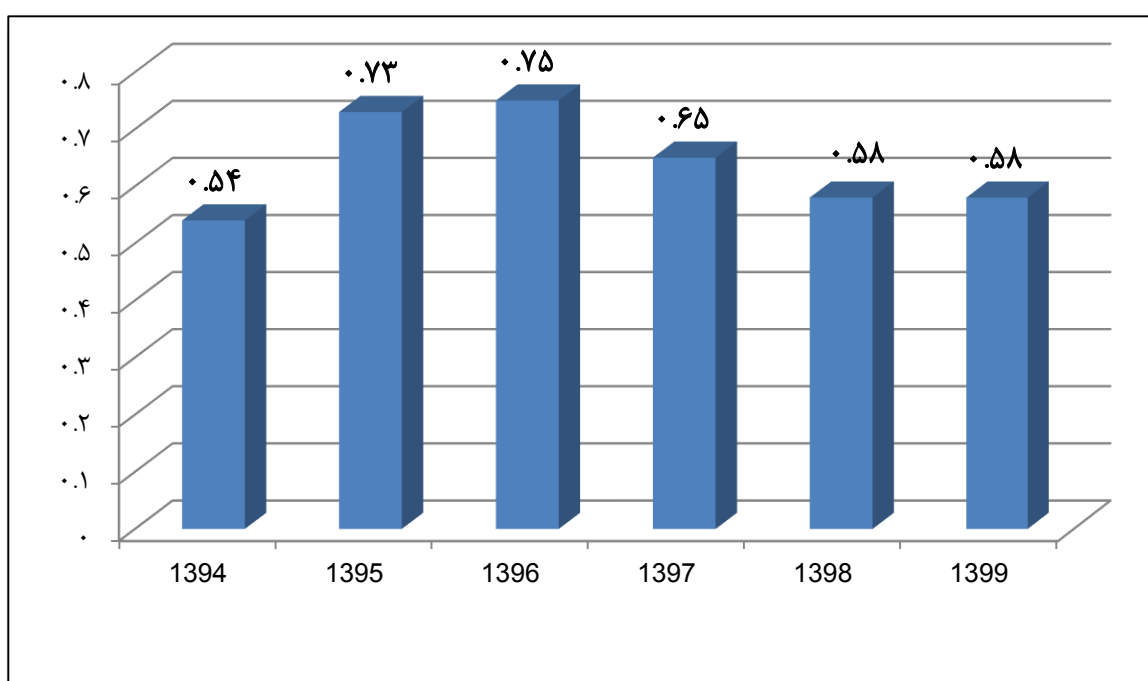
*** محاسبه شده در امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری. لازم به ذکر است مقدار شاخص در سال ۱۳۹۹ برحسب برآورد تولید ناخالص داخلی در لایحه سال ۱۳۹۹ محاسبه شده است.

۱-۳- سهم اعتبارات تحقیق و توسعه از تولید ناخالص داخلی:

«نسبت اعتبارات تحقیق و توسعه دولتی به تولید ناخالص داخلی» یکی از شاخص‌های مطرح شده جهت رصد وضعیت حمایت و تقویت پژوهش و فناوری و ایجاد نظامات پشتیبان پژوهش و فناوری است. بند ۸-۲ سیاست‌های کلی علم و فناوری بر افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به حداقل ۴٪ تولید ناخالص داخلی تا پایان سال ۱۴۰۴ تأکید داشته و سهم بودجه تحقیق و توسعه بخش دولتی معادل ۲٪ پیش‌بینی شده است. در قانون برنامه ششم توسعه ذیل جدول ۱۳ ماده ۶۶ میزان این شاخص برای پایان سال برنامه ششم توسعه، یعنی سال ۱۴۰۰ معادل ۱/۵ درصد هدف‌گذاری شده است.

عملکرد این شاخص با تغییرات سینوسی از ۰/۵۴ از سال ۱۳۹۴ به ۰/۵۸ در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ ارتقاء یافته است. بالاترین میزان این شاخص در سال ۱۳۹۶، به میزان ۰/۷۵ درصد بوده است. باید توجه داشت که رشد اعتبارات مصوب تحقیق و توسعه در قوانین بودجه سال‌های اخیر همواره بیش از رشد بودجه عمومی دولت بوده است، اما به دلیل رشد سریع‌تر تولید ناخالص داخلی نسبت به رشد بودجه عمومی، هنوز مقدار این شاخص با میزان پیش‌بینی شده در قانون برنامه ششم توسعه، به‌ویژه در سال‌های اخیر، فاصله دارد.

شاخص سال ۱۳۹۹ بر اساس برآورد میزان تولید ناخالص داخلی برای لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ محاسبه و منظور شده است.

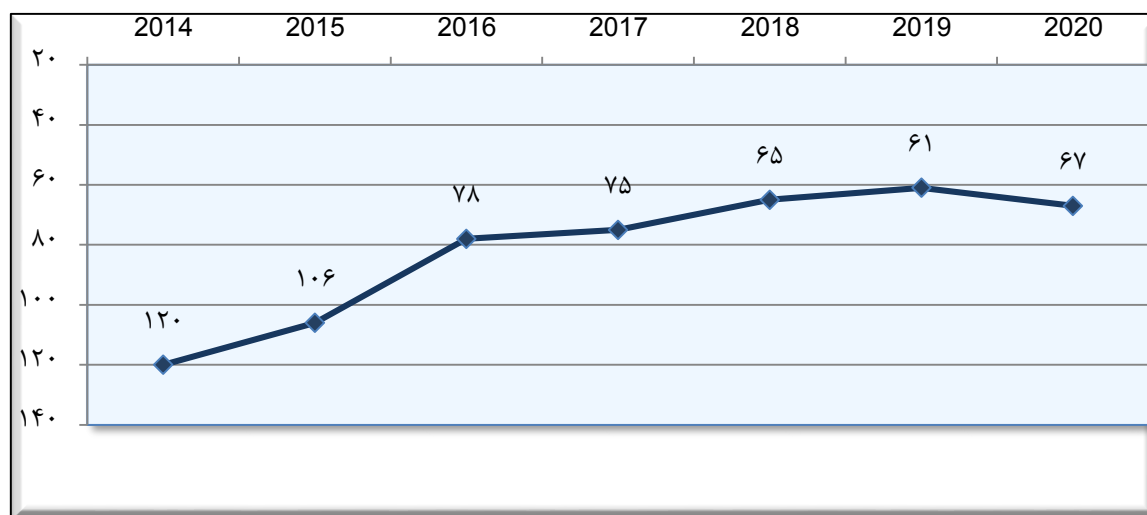

نمودار (۱-۱): سهم اعتبارات پژوهش و توسعه (R&D) دولتی از تولید ناخالص داخلی
مأخذ: محاسبات سازمان برنامه و بودجه

۱-۴- شاخص جهانی نوآوری

در سند تفصیلی علم و فناوری، رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری به‌عنوان یکی از اهداف کمی سند تفصیلی درج شده است. شاخص جهانی نوآوری (GII) اقتصادهای جهان را بر اساس قابلیت‌های نوآوری رتبه‌بندی می‌کند. این شاخص متشکل از تقریباً ۸۰ زیرشاخص است و جنبه‌های چندبعدی نوآوری را مد نظر قرار داده و آنها را در قالب مؤلفه‌های ورودی‌ها و خروجی‌های نوآوری گروه‌بندی می‌کند.

نمودار ۱-۲ رتبه‌بندی جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۲۰ را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است رتبه‌های ایران و مقایسه سالانه آنها با هم به شدت تحت تأثیر در دسترس بودن داده‌ها است.

نمودار (۱-۲): رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری طی سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۲۰

منبع: The Global Innovation Index Report 2014-2020

گزارش شاخص جهانی نوآوری در دوره ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۰ نشان می‌دهد که رتبه ایران در سال ۲۰۱۴ معادل ۱۲۰ بوده است، اما از آن سال به بعد، کشور ایران به‌استثنای سال آخر، توانسته است جایگاه خود را به‌طور مستمر در میان کشورهای مورد بررسی بهبود بخشد؛ به‌طوری که رتبه‌اش در سال ۲۰۱۹ به ۶۱ بهبود یافته و ارتقایی ۵۹ پله‌ای نسبت به سال ۲۰۱۴ را تجربه کرده است (INSEAD, WIPO, 2018). این بهبود رتبه، اثربخشی سیاست‌های علمی و فناوری دولت طی سال‌های اخیر را به‌وضوح نشان می‌دهد. میزان هدف‌گذاری شده برای ایران در سال ۱۳۹۹، کسب رتبه ۶۰ بوده است. بر اساس گزارش جهانی نوآوری ایران در سال یادشده با کسب ۳۰/۸۹ امتیاز در جایگاه ۶۷ جهان قرار گرفته و به این ترتیب، ۶ پله پایین‌تر از موقعیت سال قبل قرار گرفته است. توجه و رصد این شاخص ترکیبی در مؤلفه‌های اصلی و شاخص‌های آن می‌تواند برای برنامه‌ریزان و سیاستگذاران حوزه علم و فناوری در طراحی مداخلات مؤثر سیاستی و شناخت اصلی‌ترین مشکلات نظام ملی نوآوری، راهنمای مناسبی را فراهم آورد. مشاهدات آشکار شده حکایت از آن دارند که بهبود روند وضعیت و رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری (GII) در بین کشورها از سال ۲۰۱۲ میلادی را می‌توان هم به شاخص ورودی نوآوری و هم به شاخص خروجی نوآوری نسبت داد. البته مقایسه این دو شاخص نشان می‌دهد که سرعت بهبود و ارتقای شاخص خروجی نوآوری بسیار بیشتر بوده است. به‌طوری که شاخص کارایی نوآوری که حاصل نسبت خروجی به ورودی است؛ به‌شدت بهبود یافته و ایران در بین ۱۲۶ کشور در سال

۲۰۱۸ توانسته است در این شاخص، رتبه ۱۱ را کسب کند، در حالی که این نسبت در سال ۲۰۱۷ معادل ۱۶ بوده است.

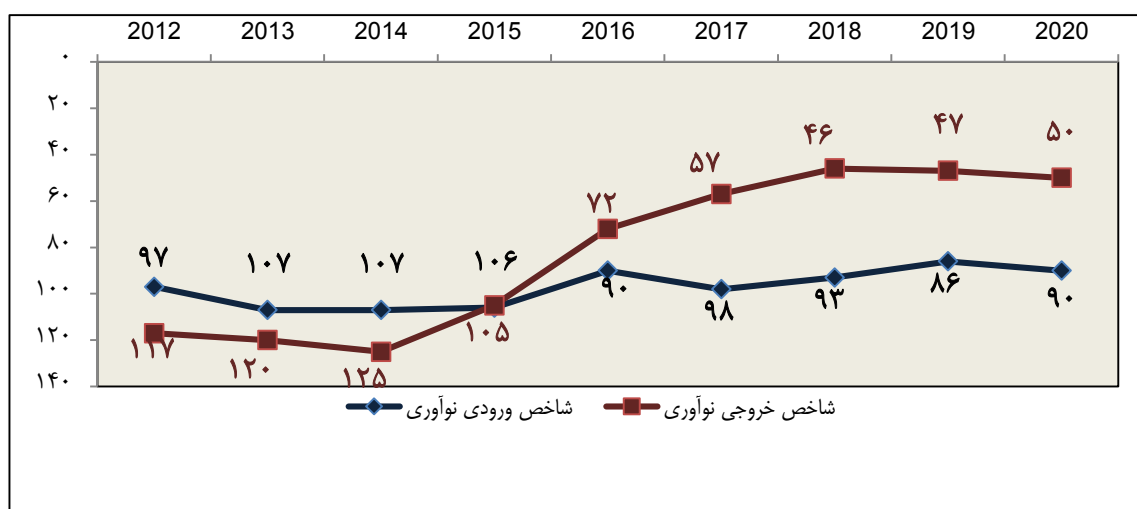
جدول (۲-۱): رتبه شاخص جهانی ایران در گزارش شاخص جهانی نوآوری سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۲۰

شاخص	ورودی‌های	خروجی‌های	
نوآوری جهانی	نوآوری	نوآوری	
سال ۲۰۲۰	۶۷	۹۰	۵۰
سال ۲۰۱۹	۶۱	۸۶	۴۷
سال ۲۰۱۸	۶۵	۹۳	۴۶
سال ۲۰۱۷	۷۵	۹۸	۵۷
سال ۲۰۱۶	۷۸	۹۰	۷۲

منبع: The Global Innovation Index Report 2016-2020

همان‌طور که جدول مقایسه‌ای بالا نشان می‌دهد جمهوری اسلامی ایران در خروجی‌های نوآوری عملکرد بهتری نسبت به ورودی دارد.

در سال ۲۰۲۰ جمهوری اسلامی ایران در زمینه ورودی‌های نوآوری، رتبه ۹۰ را کسب کرده است که نسبت به دو سال ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ عملکرد بهتری است، اما در مقایسه با عملکرد سال قبل کاهش یافته است. در مورد تولیدات نوآوری، ایران در رتبه ۵۰ قرار دارد. این موقعیت نسبت به دو سال گذشته پایین‌تر است، اما در مقایسه با سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ بهتر است.

نمودار (۳-۱): رتبه مؤلفه‌های ورودی و خروجی نوآوری در سال‌های ۲۰۱۲-۲۰۲۰

منبع: The Global Innovation Index Report 2012-2020

وضعیت کشور در شاخص جهان نوآوری (GII) از منظر رتبه و امتیاز زیرشاخص‌ها و مؤلفه‌های اصلی شاخص یادشده طی پنج سال اخیر در جدول ۱-۳ نشان داده شده است.

جدول (۱-۳): رتبه و امتیاز ایران در شاخص جهانی نوآوری (GII) به تفکیک زیرشاخص‌ها و مؤلفه‌های اصلی طی ۵ سال اخیر

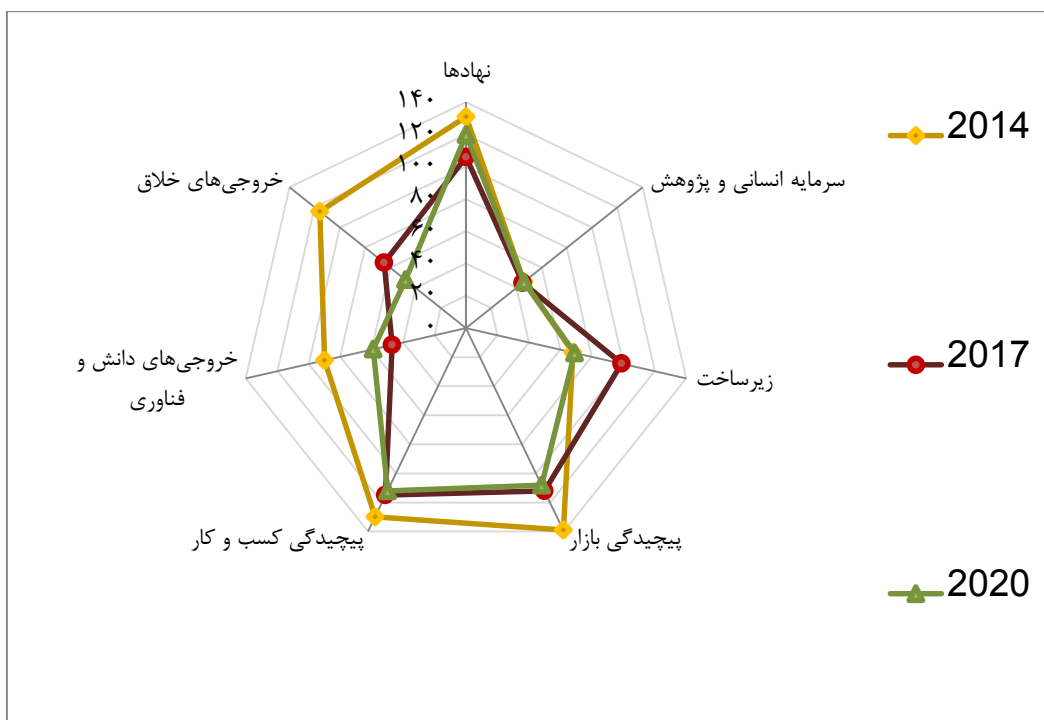
ردیف	شرح	سال ۲۰۱۶		سال ۲۰۱۷		سال ۲۰۱۸		سال ۲۰۱۹		سال ۲۰۲۰		تغییر رتبه به ۲۰۲۰
		رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	
۱	وضعیت کل کشور	۷۸	۳۰,۵	۷۵	۳۲,۱	۶۵	۳۳,۶۴	۶۱	۳۴,۴۳	۶۷	۳۰,۸۹	۱۱+
۲	وضعیت کل خروجی‌ها	۷۲	۲۵,۳	۵۷	۲۸,۵	۴۶	۳۰,۱۶	۴۷		۵۰	۲۵,۸۶	۲۲+
۳	وضعیت کل ورودی‌ها	۹۰	۳۵,۷	۹۸	۳۵,۷	۹۳	۳۶,۷۱	۸۶		۹۰	۳۵,۹۲	-
۴	نهاده‌ها	۱۱۲	۴۵,۹	۱۰۶	۴۶,۶	۱۱۰	۴۸,۳	۱۱۶	۴۸,۸	۱۲۰	۴۶,۶	۸-
۵	سرمایه انسانی و پژوهش	۴۸	۳۶,۹	۴۵	۳۷,۵	۴۵	۳۶,۷	۴۳	۳۷,۶	۴۶	۳۶,۶	۲+
۶	زیرساخت	۹۱	۳۶,۷	۹۹	۳۶,۲	۸۷	۳۸,۳	۶۸	۴۶	۶۹	۳۹,۷	۲۲+
۷	پیچیدگی بازار	۱۰۲	۳۶,۲	۱۱۲	۳۵,۵	۱۰۶	۳۸,۳	۱۰۰	۴۰	۱۰۸	۳۸,۸	۶-
۸	پیچیدگی کسب و کار	۱۱۱	۲۲,۸	۱۱۵	۲۲,۸	۱۰۸	۲۱,۹	۱۱۳	۲۲,۶	۱۱۲	۱۷,۹	۱-
۹	خروجی‌های دانش و فناوری	۶۵	۲۴	۴۷	۲۶,۷	۴۱	۳۰,۸	۴۶	۲۷,۲	۵۹	۲۳	۶-

منبع: گزارش جهانی نوآوری سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۲۰

اگرچه روند تغییرات رتبه ایران در مجموع، روند افزایشی بوده و فقط در سال آخر به دلیل برخی تحولات بین‌المللی اندکی با کاهش مواجه شده، اما نگاهی به وضعیت رتبه ایران در رکن‌های هفتگانه فوق نشان از آن دارد که در بعضی از مؤلفه‌ها مثل سرمایه انسانی یا خروجی‌های دانشی و فناورانه، وضعیت ایران حداقل از منظر زیرشاخص‌ها و کمیّات تعریف شده، مناسب است و در برخی از مؤلفه‌ها مانند چارچوب نهادی، پیچیدگی بازار و پیچیدگی کسب‌وکار نامناسب است؛ به نحوی که در میان ۱۲۶ کشور، رتبه ۱۰۰ به بالا کسب شده است.

نمودار ۱-۴ وضعیت رتبه ایران در ۷ مؤلفه اصلی شاخص جهانی نوآوری را در سه مقطع زمانی ۲۰۱۴ و ۲۰۱۷ و ۲۰۲۰ نشان می‌دهد.

نمودار (۴-۱): مقایسه رتبه ایران در ابعاد هفتگانه شاخص جهانی نوآوری

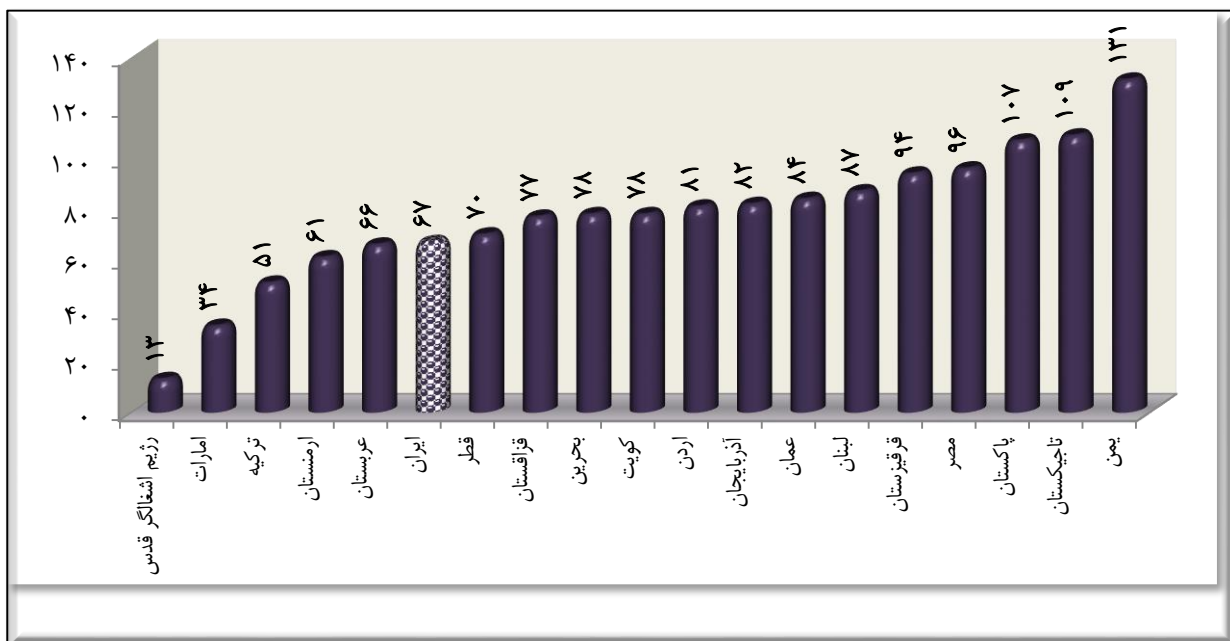
طی سال های ۲۰۱۴، ۲۰۱۷ و ۲۰۲۰

منبع: گزارش جهانی نوآوری سال های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۷ و ۲۰۲۰

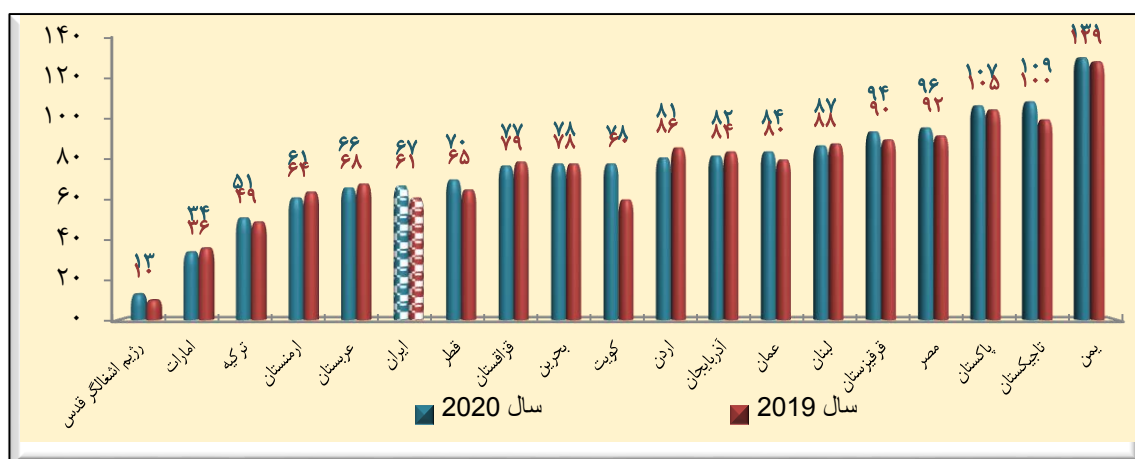
همان طور که نمودار بالا نشان می دهد رتبه سال ۲۰۲۰ جمهوری اسلامی ایران در مؤلفه های چارچوب نهادی، خروجی های خلاق، خروجی های دانشی و فناورانه، پیچیدگی کسب و کار و پیچیدگی بازار نسبت به سال ۲۰۱۴ ارتقای مشهودی یافته است. رتبه سرمایه انسانی و پژوهش در مقاطع یادشده تغییر محسوسی نداشته است. رتبه زیرساخت ایران در سال ۲۰۱۷ شاهد تنزل قابل ملاحظه بوده اما در سال ۲۰۲۰ دوباره جایگاه قبلی خود را کسب کرده است. چارچوب نهادی از ۱۳۱ در سال ۲۰۱۴ طی سه سال به ۱۰۶ بهبود یافته اما مجدداً در سال ۲۰۲۰ به ۱۲۰ تنزل یافته است.

نمودارهای (۵-۱) و (۶-۱) رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری را با مهم ترین کشورهای منطقه مورد مقایسه قرار می دهد. مقایسه رتبه ایران با ۱۸ کشور دیگر در منطقه از منظر رتبه در شاخص جهانی نوآوری نشان می دهد که ۵ کشور شامل رژیم اشغالگر قدس، امارات، ترکیه، ارمنستان و عربستان در منطقه رتبه های بهتر از ایران دارند. رژیم اشغالگر قدس با کسب رتبه ۱۳ فاصله چشمگیری با ایران دارد، فاصله رتبه ای کشورهای عربستان و قطر با ایران قابل توجه است به نحوی که کشور عربستان با یک پله فاصله با رتبه ۶۶ در کنار ایران ایستاده است. بعد از رژیم اشغالگر قدس، کشور امارات با رتبه ۳۴ بهترین وضعیت را داراست. کشورهای قطر، قزاقستان، بحرین و کویت فاصله رتبه زیادی با ایران ندارند و به صورت بالفعل می توانند رقبای مهمی برای ایران باشند.

مقایسه رتبه سال ۲۰۲۰ کشورهای منطقه با سال قبل نشان می‌دهد جایگاه ۵ کشور نسبت به سال قبل بهبود یافته است، در مقابل ۱۳ کشور نسبت به سال ۲۰۱۹ با تنزل رتبه شاخص جهانی نوآوری روبه‌رو بوده‌اند. البته کشور بحرین نیز در همان جایگاه سال گذشته ایستاده است. ۵ کشور که جایگاه بهتری نسبت به سال گذشته کسب کرده‌اند شامل کشورهای اردن و ارمنستان (به ترتیب با ۵ و ۳ رتبه بهبود) و کشورهای امارات، عربستان، قزاقستان و آذربایجان (هریک با ۲ رتبه بهبود) هستند. در مقابل، کشور کویت (با ۱۸ رتبه تنزل)، تاجیکستان (با ۹ رتبه تنزل)، قطر، عمان، قرقیزستان و مصر (هریک با ۴ رتبه تنزل)، رژیم اشغالگر قدس (با ۳ رتبه تنزل) و یمن، پاکستان و ترکیه (هریک با ۲ رتبه تنزل) نسبت به سال قبل در جایگاه پایین‌تری قرار دارند. نکته قابل تأمل اینکه روند تغییرات رتبه کشورهایمانند ارمنستان و عربستان و قزاقستان که فاصله کمی با ایران دارند، رو به بهبود است.

نمودار (۱-۵): رتبه شاخص جهانی نوآوری برخی از کشورهای منطقه در سال ۲۰۲۰
 منبع: The Global Innovation Index Report 2020

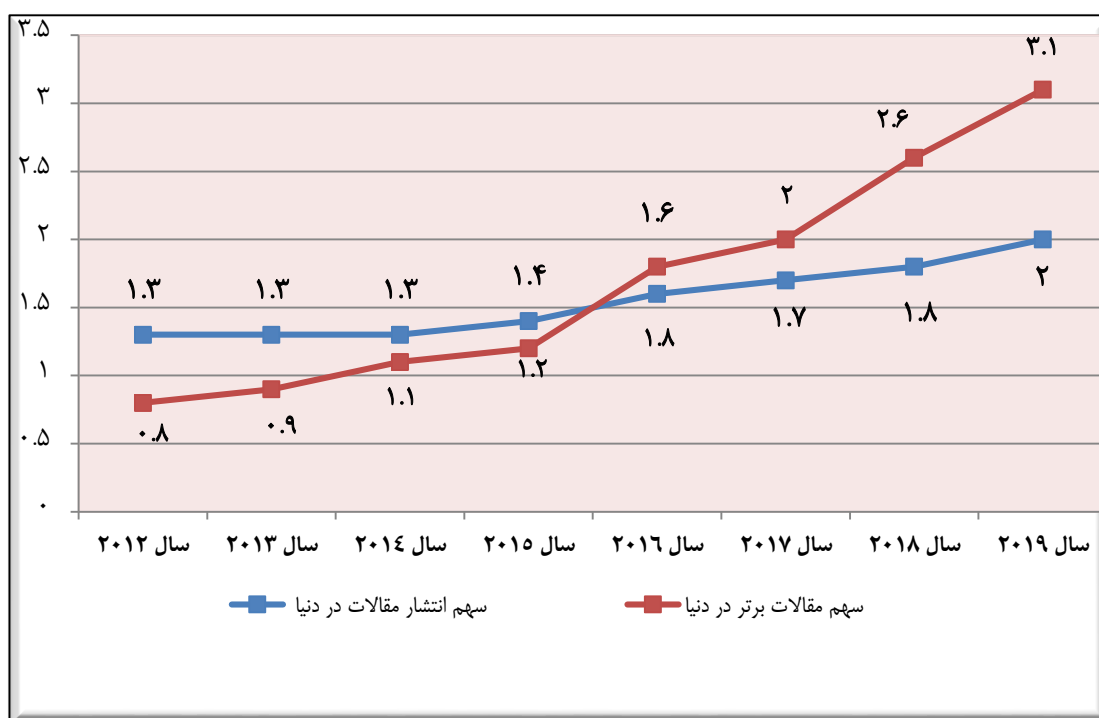

نمودار (۱-۶): مقایسه رتبه شاخص جهانی نوآوری برخی کشورهای منطقه در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۱۹
 منبع: The Global Innovation Index Report, 2019-2020

۲-۳- سهم ایران از تولید علم و نیز تولید علم برتر

مقالات برتر دنیا که از طریق شمارش تعداد استنادها مشخص می‌شود شامل یک درصد از علمی می‌شود که بیشترین میزان استفاده را دارد. سهم تولید مقالات برتر کشور در سال ۲۰۱۹، به ۳/۱۴ درصد افزایش یافته است. از طرف دیگر، سهم ایران از کل تولید علم دنیا در سال ۲۰۱۹ معادل ۲ درصد است. لذا می‌توان نتیجه گرفت کیفیت تولید علم در ایران رشدی سریع‌تر از کمیت تولید علم داشته است و این شاخص کیفی بسیار مهمی است و نوید خوبی برای ارتقای کیفی و بهبود نقش علمی ایران در سطح بین‌المللی به همراه دارد. افزایش سهم تولید علم برتر ایران نشان از سیاست و هدف‌گذاری موفقیت‌آمیز دستگاه‌های علمی کشور در جهت تلاش و توجه به کمیت تولیدات علمی همزمان با تأکید بر کمیت آن دارد.

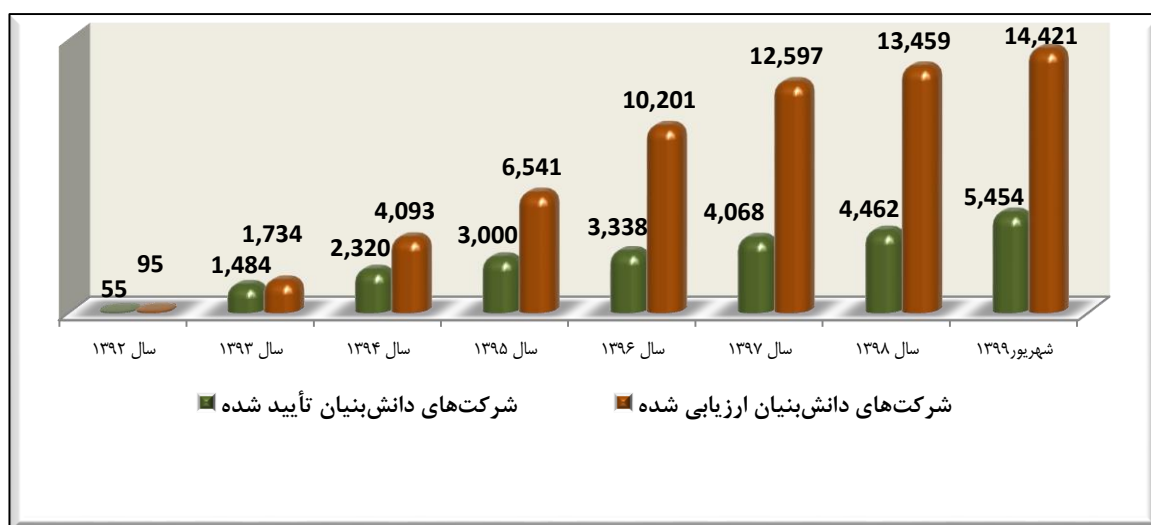
مقایسه روند تغییرات نشان می‌دهد سهم تولید علم ایران از دنیا و نیز تولید علم برتر دنیا نشان می‌دهد از سال ۲۰۱۵، تولید علم برتر جمهوری اسلامی ایران از تولید علم پیشی گرفته است (نمودار ۱-۷).

نمودار (۷-۱): مقایسه سهم ایران در تولید علم و تولید علم برتر -WOS
منبع؛ ماهنامه خبری تحلیلی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)، شماره پنجاه، بهمن ۱۳۹۸

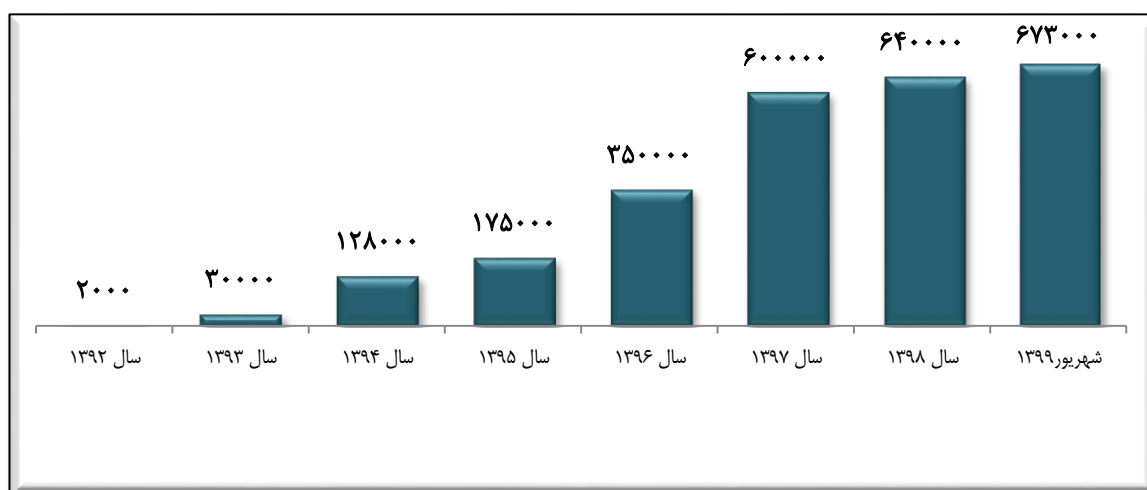
۲-۴- عملکرد شرکت‌های دانش‌بنیان

در سال‌های اخیر با جهت‌دهی نقش‌پذیری مؤسسات پژوهشی و فناوری در حل مسائل بخش‌ها و بنگاه‌های اقتصادی و سیاست‌های ارتقای تقاضامحوری و پیشرفت در جایگزینی واردات فناوری، شکل‌گیری زنجیره ایده شتاب بیشتری گرفته است و اثرات مالی این سیاست‌ها در افزایش تعداد و عملکرد شرکت‌های دانش‌بنیان قابل مشاهده است. همان‌طور که نمودارهای (۱-۸) و (۱-۹) نشان می‌دهند شرکت‌های دانش‌بنیان که در سال ۱۳۹۲ فراوانی ۵۵ شرکت داشته، در شهریورماه سال ۱۳۹۹ به ۵,۴۵۴ شرکت، افزایش یافته است. روند افزایشی تعداد شرکت‌های یادشده، با افزایش ایجاد اشتغال و درآمد سالانه همراه بوده است، به نحوی که شهریور سال ۱۳۹۹ این شرکت‌ها ۳۰۰ هزار اشتغال و ۱,۲۰۰ هزار میلیارد ریال درآمد ایجاد کرده‌اند. پیش‌بینی می‌شود در صورت تداوم فعالیت‌های معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور در حمایت از این شرکت‌ها و سایر فعالیت‌های پیش‌بینی شده، عملکرد یادشده در سال آینده نیز استمرار یافته و باعث بهبود شرایط اشتغال، به‌ویژه اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و ایجاد ارزش افزوده بیشتر از این بنگاه‌ها باشد. آمارهای زیر توسط معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور اعلام شده است.

نمودار (۱-۸): تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان ارزیابی شده و تأیید شده

منبع: معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور

نمودار (۱-۹): درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان طی سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۹ (میلیارد ریال)

منبع: معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور

توضیح: آمار مربوط به درآمد و کارکنان شرکت‌های دانش‌بنیان از اظهارنامه مالیاتی مربوط به سال ۱۳۹۷ استخراج شده و بدیهی است با استخراج اطلاعات اظهارنامه مالیاتی شرکت‌ها در سال مالی ۱۳۹۸ اعداد مربوطه به‌روز خواهند شد.

۱-۳- تحلیل و تبیین نماگرهای عملکردی بخش

نماگرهای عملکردی بخش ذیل ماده (۶۶) قانون برنامه ششم توسعه در قالب جدول (۱۳) هدف‌گذاری شده است. جدول ۱-۴ هدف کمی و عملکرد شاخص‌های یادشده را در سه سال اول برنامه ششم توسعه نشان می‌دهد. عملکرد معدودی از شاخص‌ها در سال ۱۳۹۹ که احصاء شده در جدول زیر درج شده است.

جدول (۱-۴): حمایت و تقویت پژوهش و فناوری، ایجاد نظام ملی نوآوری و تقویت زیرساخت‌ها و نظامات پشتیبان پژوهش و فناوری

هدف ۱۴۰۰	سال ۱۳۹۹		سال ۱۳۹۸		سال ۱۳۹۷		سال ۱۳۹۶		واحد	عنوان
	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف		
۱۲	۱۵	۱۲	۱۵	۱۳	۱۶	۱۴	۱۵	۱۵	رتبه	رتبه تولید کمی مقالات در دنیا
۴۰		۴۱	۴۱	۴۱	۴۱	۴۲	۴۲	۴۲	رتبه	شاخص هرش در جهان
۱/۵	۰/۵۸	۱/۳۵	۰/۵۸	۱/۲۳	۰/۶۵	۱/۱۵	۰/۷۳	۱/۱	درصد	سهم اعتبارات پژوهش و فناوری بخش دولتی از تولید ناخالص
۵۰		۴۷	۱۲۵	۴۳	۱۲۱	۳۹	۱۱۴	۳۴	تعداد	تعداد اختراعات و ابداعات ثبت‌شده در سال در مراجع بین‌المللی
۵۰		۴۸	۳۸/۵	۴۵	۳۰	۴۲	۳۱	۳۹	درصد	درصد محصولات با فناوری متوسط به بالا از کل محصولات صنعتی
۵		۴/۲	۴/۶۲	۳/۴	۴/۸	۲/۵	۴/۸	۱/۵	درصد	سهم محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی
۳		۳	۱۱	۴	۱۱	۵	۹	۶	رتبه	رتبه صادرات محصولات با فناوری بالا از کل صادرات در منطقه
۰/۹۵		۰/۸۵	۰/۷۵	۰/۷۹	۰/۷	۰/۷۲	۰/۶۴	۰/۶۴	نفر/مقاله	سرانه سالانه مقالات SCOPUS به تعداد اعضای هیئت علمی تمام‌وقت
۳۵		۳۳	۲۸	۳۰	۲۴/۹۴	۲۷	۲۵	۲۵	درصد	درصد تعداد مقالات مشترک با محققان خارجی از کل
۲۶۰۰		۲۵۱۰	۲۸۷۱	۲۲۹۰	۲۷۴۲	۲۰۹۲	۲,۷۶۰	۱۹۱۰	نفر	تعداد پژوهشگران به یک میلیون نفر جمعیت
			۳۶,۴۳۵	۳۶۰۰۰	۳۸۶,۰۴۶	۳۸۶۰۰۰	۳۴۲,۰۶۰	۳۴۲۰۰۰	مقاله	تعداد مقالات نمایه شده در پایگاه استنادی جهان اسلام (ISC) - به میزان دو برابر وضع فعلی در پایان برنامه
۷۰		۶۵	۴۰	۶۰	۳۶	۵۵	۵۰	۵۰	۴۵	تعداد نشریات ایرانی نمایه شده در پایگاه بین‌المللی علم و دارای ضریب تأثیر

منبع: گزارش عملکرد برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۸، جلد سوم؛ حوزه بخشی (۲)، سازمان برنامه و بودجه کشور، سال ۱۳۹۹

۱-۴- چالش‌ها، تنگناها و مسائل اساسی در بخش

- نبود نظام ارزیابی اثربخشی سیاست‌های پژوهشی و توسعه فناوری.
- ضعف فرهنگ کارآفرینی در دانشگاه‌ها و جامعه.
- بوروکراسی زائد حاکم بر تبادلات و ارتباطات خارجی پژوهشگران.
- نبود فرهنگ مراجعه به مراکز پژوهشی برای رفع معضلات.
- متنوع نبودن منابع مالی پژوهشی و فناوری.
- تحقق نیافتن سهم سه درصدی پژوهش از تولید ناخالص داخلی طی دو برنامه اخیر توسعه.
- کم بودن بودجه پژوهشی کشور متناسب با اهداف اقتصادی و اجتماعی.
- کمبود سرمایه‌گذاری خطرپذیر برای تأمین منابع مالی فعالیت‌های نوآورانه.

- ضعف زیرساخت‌ها و نظامات پشتیبان پژوهش و فناوری.
- کمبود آزمایشگاه‌های مرجع و ضعف آزمایشگاه‌های مرجع موجود.
- فرسودگی تجهیزات و امکانات کلیدی موجود، عدم دسترسی ناشی از کمبود تأمین مالی و تحریم به تجهیزات پیشرفته پژوهشی در کنار وجود ظرفیت‌های خالی و استفاده نشده آزمایشگاهی در برخی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی.
- نبود سازوکارهای لازم در بخش‌ها، سازمان‌ها و بنگاه‌های اقتصادی برای تشخیص توانایی‌های پژوهشی و بهره‌برداری از آنها و نیز شناسایی نیازمندی‌های پژوهشی و مدیریت آن.
- افزایش زیاد نرخ ارز و تأثیر آن بر قیمت تجهیزات آزمایشگاهی با تکنولوژی بالا برای مراکز تحقیقاتی و رشد نامتناسب اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای.

۱-۵- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های بخش، تعیین شده در بخشنامه بودجه سال آتی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، با توجه به جهت‌گیری دولت در بخش‌نامه بودجه سال آتی برای مقابله با تکانه شیوع ویروس کرونا که با تکانه تحریم همزمان شده و کاهش تقاضا، کندی و اختلال در ارائه برخی خدمات عمومی را موجب شده است، سیاست‌هایی همچون تحریک تقاضای بخش خصوصی، سیاست‌های انضباطی، اصلاحات و اقدامات اساسی در نظام بودجه، مورد توجه قرار گرفته است. با لحاظ کردن سیاست‌های فوق در بخش پژوهش و فناوری، اعتبارات مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری به تفکیک هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با در نظر گرفتن جهت‌گیری و سیاست‌های زیر تهیه و تنظیم شده است.

۱-۵-۱- اعتبارات هزینه‌ای

- اولویت تأمین هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر پرسنلی.
- ملاحظه شاخص‌های عملکرد مؤسسات در تعیین اعتبارات.
- حمایت از کارخانه‌های نوآور، شرکت‌های دانش‌بنیان و نیز طرح‌های مهم و نوآورانه از طریق منابع صندوق توسعه ملی.
- افزایش اثربخشی هزینه‌های امور پژوهشی شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از طریق سازوکار بند «ح» تبصره (۹) ماده واحده.
- حرکت به سمت تقاضامحور کردن اعتبارات پژوهش‌های کاربردی دستگاه‌های اجرایی از طریق سازوکار بند «ه» تبصره (۹) ماده واحده.
- افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی به‌منظور حمایت از تجاری‌سازی فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان.

۱-۵-۲- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

تأمین اعتبار برای پروژه‌های فعال به‌خصوص پروژه‌هایی که در سال ۱۴۰۰ خاتمه می‌یابند. حمایت از آماده‌سازی اراضی، محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی پارک‌های علم و فناوری. کمک به تأمین اعتبار پروژه‌های مشارکتی دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و خیرین.

۱-۶- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش پژوهش و فناوری

متن تبصره‌های بخش پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به شرح زیر است:

بند الف تبصره ۳

با رعایت بند «الف» ماده (۴) قانون برنامه ششم توسعه، در سال ۱۴۰۰ سقف تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) برای طرح‌ها علاوه بر باقی‌مانده سهمیه سال‌های قبل، معادل ریالی سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار تعیین می‌شود.

دولت مجاز است یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) فوق‌الذکر را برای استفاده از منابع بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌ای بین‌المللی به‌منظور تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، دانشگاه‌های علوم پزشکی، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی و سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی با تضمین دولت و بازپرداخت آن، از محل اعتبارات بودجه عمومی تأمین کند.

تبصره ۴ - بند ه - جدول منابع ۱

ه - در صورت دریافت مجوز از مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، به دولت اجازه داده می‌شود مبلغ دو میلیارد و هشتصد و چهل و پنج میلیون (۲,۸۴۵,۰۰۰,۰۰۰) یورو از منابع ورودی سال ۱۴۰۰ صندوق توسعه ملی را به‌صورت تسهیلات ارزی با تضمین دولت به شرح جدول شماره ۱-۵ برداشت کند و این منابع را با رعایت شرایط مندرج در جدول ذیل به مصرف برساند:

جدول (۱-۵): عنوان مرتب با بخش پژوهش و فناوری در جدول منابع (۱) بند (ه) تبصره (۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

ردیف	عنوان	مبلغ اختصاص داده شده
۶	طرح‌های نوآورانه جهاد دانشگاهی	تا سقف ۱۵ میلیون یورو
۷	طرح‌های نوآورانه معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	تا سقف ۷۰ میلیون یورو
۱۰	شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	تا سقف ۳۵ میلیون یورو
۱۵	کارخانه‌های نوآوری معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	تا سقف ۲۵ میلیون یورو

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

۶ - تجهیزات مورد نیاز این طرح‌ها که حسب مورد، بنا به اعلام وزارت صنعت، معدن و تجارت و یا معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور مشابه داخلی ندارد، از خارج تأمین شود.

۷ - تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری «ردیف (۵) جدول مذکور» که حسب مورد بنا به اعلام معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور مشابه داخلی ندارد، از خارج تأمین شود.

تبصره ۹ -

الف - به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۹ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت ساخت، خرید و تکمیل خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند. صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد تسهیلات با اولویت تسهیلات مربوط به تأمین خوابگاه‌های متاهلین اقدام کنند.

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری و پارک‌های علم و فناوری اعم از دولتی و غیردولتی نیز می‌توانند با رعایت مفاد این بند، از تسهیلات بانکی برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های خود استفاده کنند.

د - به وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اجازه داده می‌شود به منظور ساماندهی و بهینه‌سازی کاربری بخشی از املاک و فضاهای آموزشی، ورزشی و تربیتی خود و با رعایت ملاحظات آموزشی و تربیتی، نسبت به احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آنها اقدام کنند. تغییر کاربری موضوع این بند به ترتیب به پیشنهاد شورای آموزش و پرورش استان و همچنین هیئت امنای هر دانشگاه و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن صورت می‌گیرد و از پرداخت کلیه عوارض شامل تغییر کاربری، نقل و انتقال املاک، اخذ گواهی بهره‌برداری، احداث، تخریب، بازسازی و سایر عوارض شهرداری معاف است. پهنه‌های بزرگ از جمله پردیس‌های دانشگاهی، مشمول مفاد این بند نمی‌شوند.

ه - در راستای اجرای بند «ج» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور، کلیه دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که از اعتبارات برنامه «پژوهش‌های کاربردی» استفاده می‌کنند، مکلفند حداقل معادل ده درصد (۱۰٪) این اعتبارات را با اعلام فراخوان در موضوعات مورد نیاز خود، از طریق پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری هزینه کنند.

و - به منظور ارتقای شاخص‌های علمی، پژوهشی، فناوری و مهارتی و همچنین گردشگری، اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای مناطق کمتر توسعه‌یافته مصوب ۳۰/۷/۱۳۹۳ قابل اختصاص

به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای، جهاد دانشگاهی و گردشگری مستقر در استان نیز است.

ز- در راستای اجرای بند «ب» ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر اختصاص یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای تخصیص‌یافته به دستگاه‌های اجرائی (به استثنای فصول ۱ و ۶) به امور پژوهشی و توسعه فناوری، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مجاز است اعتبارات موضوع این ماده را از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای استان مندرج در جدول (۱۰) این قانون، کسر کند و با هماهنگی دستگاه‌های اجرائی استانی و بر اساس اولویت‌ها و سیاست‌های پژوهشی مصوب و نیازهای استان و در چهارچوب دستورالعمل ابلاغی سازمان برنامه و بودجه کشور که با هماهنگی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین می‌شود، برای امور پژوهشی و توسعه فناوری به دستگاه‌های اجرائی استانی تعیین‌شده توسط آن شورا از جمله جهاد دانشگاهی استان اختصاص دهد.

دستگاه‌های مذکور مکلفند نحوه هزینه‌کرد این بند را هر شش ماه یک‌بار به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و مرکز آمار ایران گزارش دهند و شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری موظف است گزارش سالانه این بند را حداکثر تا پایان مردادماه سال ۱۴۰۱ به مجلس شورای اسلامی ارائه کند. همچنین مرکز آمار ایران مکلف است سالانه اطلاعات مربوط به هزینه‌کرد تحقیق و توسعه را منتشر کند.

ج- شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون، مکلفند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل چهار درصد (۴۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه‌ماهه به میزان بیست و پنج درصد (۲۵٪)، به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند تا در راستای حل مسائل و مشکلات خود از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی و در قالب طرح (پروژه)‌های کاربردی، عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح (پروژه)‌های پسادکتری و طرح (پروژه)‌های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل به مصرف برسانند. در صورت واریز نشدن وجوه مربوط در موعد مقرر توسط هر یک از شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، به خزانه‌داری کل کشور اجازه داده می‌شود رأساً مبلغ مربوط را از حساب آنها نزد خزانه برداشت کرده و آن را به حساب خاص موضوع این بند واریز کند.

این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مزاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی‌شده آنها در این قانون محسوب و عیناً پس از تبادل توافقنامه توسط آنها با سازمان برنامه و بودجه کشور و خزانه‌داری کل کشور، توسط خزانه‌داری کل کشور به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود، به طوری که تا پایان سال مالی، کل مبلغ توافقنامه‌ها تسویه شود.

اعتبارات موضوع این بند در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری و جهاد دانشگاهی در قالب قراردادهای مشخص هزینه می‌شود.

حداقل سهم قابل پرداخت به دانشجویان، پژوهشگران پسادکتری، دانش‌آموختگان پژوهشگر و نیروهای کارورز از مبلغ هر طرح (پروژه) شصت درصد (۶۰٪) خواهد بود.

شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات موضوع این بند می‌توانند حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) از مبلغ چهل درصد (۴۰٪) هزینه امور پژوهشی مذکور را از طریق دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی وابسته به خود و جهاد دانشگاهی در چارچوب آیین‌نامه اجرایی این بند هزینه کنند.

آیین‌نامه اجرائی این بند شامل سازوکارهای مربوط، چگونگی مصرف و سایر موارد به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی پس از ابلاغ این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ل- به منظور ارتقای شاخص‌های علمی، پژوهشی، فناوری و مهارتی، درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای وابسته به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و جهاد دانشگاهی از شمول حکم اعتبارات موضوع قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته مستثنا هستند.

تبصره ۱۲-

الف- ۱- افزایش ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی (به استثنای مشمولین قانون کار جمهوری اسلامی ایران) از قبیل کارکنان کشوری و لشگری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهش و قضات و افزایش حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی به میزان درصد که ضریب ریالی آن به طور جداگانه توسط دولت تعیین می‌گردد. تفاوت تطبیق تبصره (۳) ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری با ارتقاءهای بعدی مستهلک و تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند.

تبصره ۱۴-

در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی و با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه به خانوارهای نیازمند و در اجرای ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، تمامی دریافتی‌ها (منابع) مندرج در جدول ذیل به استثنای عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، منابع حاصل از فروش آب و برق، حق بیمه مشترکین گاز طبیعی و عوارض گازرسانی (به ترتیب موضوع ماده (۱۲) و ماده (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)) به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود و پس از تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور، مطابق جدول ۱-۶ هزینه می‌شود:

جدول (۱-۶): مشخصات ردیف مرتبط با بخش پژوهش و فناوری در تبصره ۱۴ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

پرداختی‌ها (مصارف)			
بخش مربوط	ردیف	عنوان	مبلغ (میلیارد ریال)
	۲۳	تولید و اشتغال (بند الف تبصره ۱۸)، حمایت از کسب و کارهای آسیب‌دیده از بحران کرونا و حمل و نقل ریلی	۷۰,۰۰۰

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

تبصره ۱۸- بند الف

به دولت اجازه داده می‌شود اعتبارات مندرج در این قانون را در قالب وجوه اداره شده، یارانه نرخ سود، کمک بلاعوض یا تسهیلات بانکی حسب مورد ترکیب و برای اجرای برنامه‌های جهش تولید، ایجاد اشتغال مولد، تثبیت اشتغال مولد و تثبیت اشتغال موجود، کمک به کسب و کارهای آسیب‌دیده از بیماری کووید-۱۹، اجرای سیاست‌های بازار کار و تکمیل اجرای برنامه‌های بند «الف» تبصره (۱۸) قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ کل کشور هزینه کند.

برنامه‌های موضوع این بند به پیشنهاد مشترک هریک از دستگاه‌های اجرایی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می‌شود و به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور می‌رسد.

۱-۷- تحلیل و تبیین وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش

مجموع درآمدهای اختصاصی فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ معادل ۲۴,۸۲۹ میلیارد ریال است که ۲/۵ درصد از مجموع درآمدهای اختصاصی امور ده‌گانه را شامل می‌شود. جدول ۱-۷ اطلاعات درآمدهای اختصاصی را برحسب امور ده‌گانه نشان می‌دهد. بیشترین میزان درآمد اختصاصی برای فصل پژوهش‌های توسعه‌ای معادل ۴۲ درصد منظور شده است. بعد از فصل یادشده بیشترین میزان درآمد اختصاصی مربوط به فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی است که ۳۳ درصد از کل درآمدهای اختصاصی در این فصل منظور شده است.

جدول (۱-۷): مجموع درآمدهای اختصاصی فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

کد	عنوان	درآمد اختصاصی
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۶۶,۰۰۰
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۵,۰۰۰
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۸,۲۶۴,۹۵۴
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۳۷,۵۰۰
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۳۶۳,۶۰۰
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۲,۴۴۵,۵۰۵
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۸۲,۱۰۰
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۳,۰۳۸,۸۸۷
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۰,۲۵۳,۷۷۱
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۱۶۶,۷۹۸

۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۳۰۰,۰۰۰
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۲۴,۸۲۹,۱۱۵
	جمع امور ده‌گانه	۸۱۶,۵۷۹,۰۳۹
	سهم فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور ده‌گانه (درصد)	۲,۵

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

مجموع درآمدهای عمومی مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری و پارک‌های علم و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، معادل ۳۵۰ میلیارد ریال است که نسبت به درآمد عمومی مصوب سال گذشته ۱۶,۷ درصد رشد داشته است. درآمدهای اختصاصی مجموع دستگاه‌های ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری با ۴۵/۸ درصد رشد نسبت به درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۹ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به ۴,۶۴۵ میلیارد ریال رسیده است (جدول ۱-۸). تفکیک دستگاهی درآمدهای یادشده برحسب ردیف‌های درآمدی در جداول (۱-۹) تا (۱۱-۱) نشان داده شده است.

جدول (۱-۸): وضعیت درآمد دستگاه‌های اجرایی امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری به تفکیک حوزه‌های اصلی

برآورد ۱۴۰۰		مصوب ۱۳۹۹		عنوان درآمد، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی
اختصاصی	عمومی	اختصاصی	عمومی	
۴,۰۴۴,۸۶۸	۳۵۰,۰۰۰	۲,۷۹۹,۲۹۵	۳۰۰,۰۰۰	مراکز و مؤسسات پژوهش و فناوری و پارک‌های علم و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۱۷۶,۰۰۰	۰	۱۵۱,۰۰۰		معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور
۴۲۴,۲۸۰	۰	۲۳۳,۷۸۰	۰	فرهنگستان‌ها و سایر مؤسسات پژوهشی
۴,۶۴۵,۱۴۸	۳۵۰,۰۰۰	۳,۱۸۴,۰۷۵	۳۰۰,۰۰۰	جمع کل

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

جدول (۱-۹): وضعیت درآمد مراکز و مؤسسات پژوهش و فناوری و پارک‌های علم و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شماره طبقه‌بندی	عنوان درآمد، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی	مصوب ۱۳۹۹		برآورد ۱۴۰۰	
		اختصاصی	عمومی	اختصاصی	عمومی
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۲,۷۴۷,۴۹۵	۰	۳,۹۹۹,۸۶۸	۰
۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۵۱,۸۰۰	۰	۴۵,۰۰۰	۰
۲۱۰۲۰۱	منابع حاصل از فروش ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی	۰	۳۰۰,۰۰۰	۰	۳۵۰,۰۰۰
	جمع	۲,۷۹۹,۲۹۵	۳۰۰,۰۰۰	۴,۰۴۴,۸۶۸	۳۵۰,۰۰۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

جدول (۱-۱۰): وضعیت درآمد معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور

شماره طبقه‌بندی	عنوان درآمد، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی	مصوب ۱۳۹۹		برآورد ۱۴۰۰	
		اختصاصی	عمومی	اختصاصی	عمومی
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۵۰,۰۰۰	۰	۱۷۵,۰۰۰	۰
۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۰	۰	۱۰,۰۰۰	۰
	جمع	۱۵۱,۰۰۰	۰	۱۷۶,۰۰۰	۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

جدول (۱۱-۱): وضعیت درآمد فرهنگستان‌ها و سایر مؤسسات پژوهشی

شماره طبقه‌بندی	عنوان درآمد، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی	مصوب ۱۳۹۹		برآورد ۱۴۰۰	
		عمومی	اختصاصی	عمومی	اختصاصی
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۰	۲۰۹,۲۸۰	۰	۳۹۶,۲۸۰
۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۰	۲,۰۰۰	۰	۰
۱۳۰۳۰۱	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمانها و اراضی (از جمله امکانات، اماکن و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرائی)	۰	۲۲,۵۰۰	۰	۲۸,۰۰۰
	جمع	۰	۲۳۳,۷۸۰	۰	۴۲۴,۲۸۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

۱-۸- تحلیل و تبیین اعتبارات هزینه‌ای بخش (بر حسب برنامه - دستگاه اجرایی و...)

ردیف‌های متفرقه

مجموع اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور معادل ۹۲,۶۸۰ میلیارد ریال است که ۲/۲ درصد از جمع اعتبارات هزینه‌ای امور ده‌گانه را به خود اختصاص داده است. بیشترین اعتبارات هزینه‌ای برای فصول پژوهش‌های توسعه‌ای و پایه‌ای به ترتیب با ۳۷ و ۲۶/۵ درصد و در رتبه سوم برای فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی با ۱۶/۴ درصد از کل اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه منظور شده است (جدول ۱-۱۲).

جدول (۱۲-۱): مجموع اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

کد	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۳,۶۴۰,۳۴۷
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۲۲۰,۶۵۹
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۱۵,۲۵۲,۶۴۲
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۱,۴۷۷,۵۹۴
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۳۶۱,۸۳۵
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۵,۱۸۷,۸۷۹
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۴۰,۱۷,۲۴۰
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۲۴,۶۰۶,۸۸۶
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۳۴,۴۶۸,۷۷۱
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۷۱۲,۱۱۹
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۹۸,۷۵۲
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۹۲,۶۸۰,۳۶۵
	جمع امور ده‌گانه	۵,۲۴۰,۵۳۶,۵۸۹
	سهم فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور ده‌گانه (درصد)	۲,۲

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

مجموع اعتبارات هزینه‌ای امور آموزش و پژوهش در قالب سه فصل «پژوهش‌های پایه‌ای»، «پژوهش‌های توسعه‌ای» و «تحقیق و توسعه در آموزش و پژوهش» منظور شده است. اعتبارات فصول یادشده برحسب برنامه و به تفکیک درآمدهای عمومی و اختصاصی و متفرقه در جداول (۱-۱۳) و (۱-۱۴) و (۱-۱۵) نشان داده شده است. مجموع اعتبارات عمومی و متفرقه لایحه سال ۱۴۰۰ با مصوب سال ۱۳۹۹ نیز مورد مقایسه قرار گرفته است. همان‌طور که جدول (۱-۱۳) نشان می‌دهد اعتبارات عمومی و متفرقه فصل پژوهش‌های پایه‌ای در لایحه سال ۱۴۰۰ معادل ۴۴/۶ درصد نسبت به اعتبارات مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ افزایش داشته است. بیشترین افزایش برای «برنامه پژوهش‌های پایه‌ای دانشگاهی - پزشکی و پیراپزشکی» با ۸۹/۲ درصد افزایش و «برنامه پژوهش‌های پایه‌ای دانشگاهی» با ۵۸/۷ درصد افزایش منظور شده است.

جدول (۱۳-۱): اعتبارات هزینه‌ای فصول فصل پژوهش‌های پایه‌ای برحسب برنامه

شماره طبقه‌بندی	فصل / برنامه	برآورد ۱۴۰۰			مصوب ۱۳۹۹	درصد رشد عمومی و متفرقه در لایحه ۱۴۰۰
		جمع	اختصاصی	عمومی و متفرقه		
۱۸۰۴۰۰۰۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه‌ای	۲۷,۹۳۰,۷۷۳	۳,۰۳۸,۸۸۷	۲۴,۸۹۱,۸۸۶	۱۷,۲۱۵,۰۶۶	۴۴,۶
۱۸۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه پژوهش‌های پایه‌ای دانشگاهی	۱۴,۴۱۶,۳۱۵	۱,۵۵۹,۰۹۰	۱۲,۸۵۷,۲۲۵	۸,۱۰۰,۷۵۵	۵۸,۷
۱۸۰۴۰۰۴۰۰۰	برنامه تدوین دانشنامه علوم اسلامی	۲۲۵,۲۴۱	۰	۲۲۵,۲۴۱	۱۵۲,۶۰۰	۴۷,۶
۱۸۰۴۰۰۶۰۰۰	برنامه تقویت و پاسداری از زبان و ادب فارسی	۳۴۳,۳۸۰	۲۳,۰۰۰	۳۲۰,۳۸۰	۲۵۰,۰۰۰	۲۸,۲

جدول (۱-۱۳): اعتبارات هزینه‌ای فصول فصل پژوهش‌های پایه‌ای برحسب برنامه

درصد رشد عمومی و متفرقه در لایحه ۱۴۰۰	برآورد ۱۴۰۰			مصوب ۱۳۹۹	فصل/برنامه	شماره طبقه‌بندی
	جمع	اختصاصی	عمومی و متفرقه	عمومی و متفرقه		
۴۴,۶	۲۷,۹۳۰,۷۷۳	۳,۰۳۸,۸۸۷	۲۴,۸۹۱,۸۸۶	۱۷,۲۱۵,۰۶۶	فصل پژوهش‌های پایه‌ای	۱۸۰۴۰۰۰۰۰۰
۴۴,۳	۱۲۰,۰۰۰	۷,۵۰۰	۱۱۲,۵۰۰	۷۷,۹۴۸	برنامه پژوهش و راهبری فرهنگ جامع زبان فارسی	۱۸۰۴۰۰۷۰۰۰
۱۲,۶	۱۸۵,۵۸۶	۰	۱۸۵,۵۸۶	۱۶۴,۷۵۷	برنامه توسعه علوم پایه	۱۸۰۴۰۰۹۰۰۰
۳۸,۳	۲,۵۲۰,۴۰۰	۴۰۸,۰۰۰	۲,۱۱۲,۴۰۰	۱,۵۲۷,۴۲۵	برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۰
۲۱,۲	۳۰۷,۵۴۹	۶۴,۵۰۰	۲۴۳,۰۴۹	۲۰۰,۵۲۰	برنامه مستندسازی روند پیشرفت علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۲۰۰۰
۲۴,۱	۳,۶۰۳,۰۰۲	۴۵۴,۳۹۲	۳,۱۴۸,۶۱۰	۲,۵۳۶,۲۴۵	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۵۰۰۰
۸۹,۲	۱,۶۴۹,۱۸۹	۴۹,۳۰۵	۱,۵۹۹,۸۸۴	۸۴۵,۵۵۸	برنامه پژوهش‌های پایه ای دانشگاهی - پزشکی و پیراپزشکی	۱۸۰۴۰۴۷۰۰۰
	۰	۰	۰	۷۴,۲۰۱	برنامه توسعه علوم مهندسی	۱۸۰۴۰۴۸۰۰۰
۴,۵-	۵۸,۲۳۳	۰	۵۸,۲۳۳	۶۱,۰۰۰	برنامه توسعه و ارتقاء علوم انسانی و اجتماعی	۱۸۰۴۰۵۰۰۰۰
۱۲۰,۵	۲۳,۷۰۹	۰	۲۳,۷۰۹	۱۰,۷۵۰	برنامه توسعه علوم پایه	۱۸۰۴۰۵۱۰۰۰
۱۸,۹	۲۵۷,۱۷۹	۴۶,۵۰۰	۲۱۰,۶۷۹	۱۷۷,۱۸۴	برنامه پژوهش‌های راهبردی	۱۸۰۴۰۵۲۰۰۰
۲۴,۷	۴,۰۰۸,۲۶۵	۴۲۶,۶۰۰	۳,۵۸۱,۶۶۵	۲,۸۷۱,۱۲۳	برنامه توسعه علوم انسانی اجتماعی	۱۸۰۴۰۵۳۰۰۰
	۰	۰	۰	۰	برنامه توسعه علوم انسانی اجتماعی	۱۸۰۴۰۵۴۰۰۰
	۱۸,۰۰۱	۰	۱۸,۰۰۱	۰	برنامه حمایت از قطب‌های علمی	۱۸۰۴۰۵۵۰۰۰
۱۸,۰	۱۹۴,۷۲۴	۰	۱۹۴,۷۲۴	۱۶۵,۰۰۰	برنامه رصد، نظارت و ارزیابی اسناد و سیاست‌های فرهنگ و علم و فناوری	۱۸۰۴۰۵۶۰۰۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

همان‌طور که جدول ۱-۱۴ نشان می‌دهد اعتبارات عمومی و متفرقه فصل پژوهش‌های توسعه‌ای در لایحه سال ۱۴۰۰ معادل ۳۳/۴ درصد نسبت به اعتبارات مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ افزایش داشته است. بیشترین افزایش برای «برنامه پژوهش‌های پایه‌ای دانشگاهی - پزشکی و پیراپزشکی» با ۱۱۲/۶ درصد افزایش و «برنامه توسعه علوم پزشکی» با ۸۳/۵ درصد افزایش منظور شده است. در رتبه‌های بعدی برنامه‌های «پژوهش‌های کاربردی» و «توسعه علوم گیاهان دارویی» به ترتیب با ۵۹ و ۵۸/۲ درصد رشد نسبت به اعتبارات مشابه سال قبل، بیشترین افزایش را داشته‌اند.

جدول (۱-۱۴): اعتبارات هزینه‌ای فصل پژوهش‌های توسعه‌ای برحسب برنامه

درصد رشد عمومی و متفرقه در لایحه ۱۴۰۰	برآورد ۱۴۰۰			مصوب ۱۳۹۹	فصل/برنامه	شماره طبقه‌بندی
	جمع	اختصاصی	عمومی و متفرقه	عمومی و متفرقه		
۳۳,۴	۴۴,۷۲۲,۵۴۲	۱۰,۲۵۳,۷۷۱	۳۴,۴۶۸,۷۷۱	۲۵,۸۴۴,۵۴۳	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۸۰۵۰۰۰۰۰۰
۱۸,۴	۳۳,۹۹۱	.	۳۳,۹۹۱	۲۸,۶۹۷	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای میراث هنر اسلامی و ملی	۱۸۰۵۰۰۲۰۰۰
۳۴,۶	۸,۰۲۳,۳۶۷	۵,۲۶۰,۶۸۵	۲,۷۶۲,۶۸۲	۲,۰۵۳,۰۰۴	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی	۱۸۰۵۰۰۳۰۰۰
۱۱۲,۶	۳,۴۴۷,۱۵۹	۲۲۳,۷۶۰	۳,۲۲۳,۳۹۹	۱,۵۱۶,۱۵۱	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی - پزشکی و پیراپزشکی	۱۸۰۵۰۰۴۰۰۰
۳۰,۸	۷,۹۹۵,۰۷۶	۱,۸۷۵,۸۱۴	۶,۱۱۹,۲۶۲	۴,۶۷۷,۹۳۰	برنامه تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی	۱۸۰۵۰۰۵۰۰۰
۵۸,۲	۱۰,۱۰۲۹	۲,۰۰۰	۹۹,۰۲۹	۶۲,۵۹۵	برنامه توسعه علوم گیاهان دارویی	۱۸۰۵۰۰۶۰۰۰
۲۸,۰	۴,۶۲۸,۸۰۶	۵۰۰,۲۹۵	۴,۱۲۸,۵۱۱	۳,۲۲۵,۶۱۴	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۰۸۰۰۰
۳۰,۰	۱۸,۴۲۰	۱,۰۰۰	۱۷,۴۲۰	۱۳,۴۰۰	برنامه توسعه و گسترش علوم گیاهان دارویی	۱۸۰۵۰۰۹۰۰۰
.	.	.	.	.	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۰
۱۵,۴	۲۵۶,۵۱۹	۲۰,۰۰۰	۲۳۶,۵۱۹	۲۰۵,۰۰۰	برنامه حمایت از پژوهشگران و فناوران	۱۸۰۵۰۱۴۰۰۰
۱۳,۱	۷۱۱,۸۶۰	.	۷۱۱,۸۶۰	۶۲۹,۴۶۶	برنامه حمایت از توسعه فناوری نانو	۱۸۰۵۰۱۷۰۰۰
۱۷,۱	۸۵۰,۳۲۳	۶,۰۰۰	۸۴۴,۳۲۳	۷۲۰,۹۸۵	برنامه حمایت از توسعه و ارتقای سرمایه‌های انسانی	۱۸۰۵۰۱۹۰۰۰
۱۴,۶	۴۲۸,۲۷۴	۱۲,۰۰۰	۴۱۶,۲۷۴	۳۶۳,۲۱۴	برنامه حمایت از همکاری‌ها و دیپلماسی علم و فناوری	۱۸۰۵۰۲۰۰۰۰
۳۰,۵	۱۸۷,۲۶۹	۶۰,۰۰۰	۱۲۷,۲۶۹	۹۷,۵۰۰	برنامه توسعه علوم هواشناسی و اقلیم‌شناسی	۱۸۰۵۰۲۵۰۰۰
۲۹,۹	۱,۳۷۸,۲۱۷	۱۳۷,۵۰۰	۱,۲۴۰,۷۱۷	۹۵۵,۱۸۶	برنامه حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری	۱۸۰۵۰۳۷۰۰۰
۱۳,۴	۲,۴۱۲,۸۵۱	.	۲,۴۱۲,۸۵۱	۲,۱۲۷,۷۴۰	برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری‌های نو	۱۸۰۵۰۴۰۰۰۰
۱۶,۷	۷۹۶,۷۰۵	.	۷۹۶,۷۰۵	۶۸۲,۴۲۲	برنامه حمایت از توسعه و گسترش زیست فناوری	۱۸۰۵۰۴۲۰۰۰
.	.	.	.	.	برنامه توسعه و گسترش فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۴۳۰۰۰
۲۴,۶	۴,۳۸۷,۷۹۸	۷۷۵,۰۹۲	۳,۶۱۲,۷۰۶	۲,۸۹۹,۷۴۴	برنامه توسعه و گسترش علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۴۴۰۰۰
۳۹,۹	۵۶۳,۰۰۰	.	۵۶۳,۰۰۰	۴۰۲,۴۰۰	برنامه تولید، معرفی و انتشار علم و فناوری	۱۸۰۵۰۴۷۰۰۰
.	.	.	.	.	برنامه توسعه علوم پزشکی در حوزه پژوهش	۱۸۰۵۰۴۸۰۰۰
۲۹,۹	۱۸۷,۶۲۵	۲۰,۰۰۰	۱۶۷,۶۲۵	۱۲۹,۰۰۰	برنامه پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری	۱۸۰۵۰۵۱۰۰۰
.	.	.	.	.	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۵۵۰۰۰
.	.	.	.	.	برنامه توسعه علوم گیاهان دارویی	۱۸۰۵۰۵۸۰۰۰

درصد رشد عمومی و متفرقه در لایحه ۱۴۰۰	برآورد ۱۴۰۰			مصوب ۱۳۹۹	فصل/برنامه	شماره طبقه‌بندی
	جمع	اختصاصی	عمومی و متفرقه	عمومی و متفرقه		
۳۳,۴	۴۴,۷۲۲,۵۴۲	۱۰,۲۵۳,۷۷۱	۳۴,۴۶۸,۷۷۱	۲۵,۸۴۴,۵۴۳	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۸۰۵۰۰۰۰۰۰
	.	.	.	.	برنامه توسعه فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۵۹۰۰۰
	.	.	.	.	برنامه حمایت از توسعه زیست فناوری	۱۸۰۵۰۶۰۰۰۰
	.	.	.	.	برنامه توسعه پژوهش‌های هنری	۱۸۰۵۰۶۱۰۰۰
۵۹,۰	۲۹۰,۷۸۱	۲۷۵,۷۴۵	۱۵,۰۳۶	۹,۴۵۵	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۸۰۵۰۶۲۰۰۰
۲۵,۰	۱۱۹,۸۲۰	.	۱۱۹,۸۲۰	۹۵,۸۵۶	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی	۱۸۰۵۰۶۳۰۰۰
۸۳,۵	۱,۶۸۶,۴۷۴	۴۲,۳۵۰	۱,۶۴۴,۱۲۴	۸۹۶,۱۶۰	برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۶۴۰۰۰
۳۷,۰	۵۸۳,۸۱۳	۴۰,۷۰۰	۵۴۳,۱۱۳	۳۹۶,۵۲۴	برنامه توسعه علوم کشاورزی	۱۸۰۵۰۶۵۰۰۰
۳۳,۴	۲۴۲,۰۴۳	۴,۵۰۰	۲۳۷,۵۴۳	۱۷۸,۰۱۱	برنامه توسعه پژوهش‌های هنری	۱۸۰۵۰۶۶۰۰۰
۲۷,۲	۴۵۵,۷۲۰	.	۴۵۵,۷۲۰	۳۵۸,۲۷۳	برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری‌های نوین	۱۸۰۵۰۶۷۰۰۰
۲,۷-	۴۵۸,۴۸۴	.	۴۵۸,۴۸۴	۴۷۰,۹۹۳	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای فرهنگی - دینی	۱۸۰۵۰۶۸۰۰۰
۲۰,۵	۲,۸۶۱,۹۸۸	۷۳۶,۵۹۷	۲,۱۲۵,۳۹۱	۱,۷۶۳,۸۲۰	برنامه توسعه فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۷۰۰۰۰
۳۰,۰	۳۹,۹۷۰	۵,۰۰۰	۳۴,۹۷۰	۲۶,۹۰۰	برنامه توسعه و گسترش علوم طبیعی	۱۸۰۵۰۷۲۰۰۰
	.	.	.	.	برنامه توسعه فن‌آفرینی ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۸۰۵۰۷۳۰۰۰
۶۱,۳	۱,۳۶۰,۶۹۶	۲۴۵,۷۳۳	۱,۱۱۴,۹۶۳	۶۹۱,۲۴۱	برنامه توسعه فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۷۴۰۰۰
۲۰,۷	۱۳۹,۲۲۲	۹,۰۰۰	۱۳۰,۲۲۲	۱۰۷,۸۸۴	برنامه پژوهش‌های حوزه کار، تعاون و رفاه اجتماعی	۱۸۰۵۰۸۰۰۰۰
۲۶,۷	۷۵,۲۴۲	.	۷۵,۲۴۲	۵۹,۳۷۸	برنامه پژوهش‌های حوزه سوانح طبیعی	۱۸۰۵۰۸۱۰۰۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

همان‌طور که جدول ۱-۱۵ نشان می‌دهد اعتبارات عمومی و متفرقه فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش در لایحه سال ۱۴۰۰ معادل ۳۴/۷ درصد نسبت به اعتبارات مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ افزایش داشته است. در این فصل «برنامه پژوهش‌های کاربردی فنی و حرفه‌ای» با ۱۳۲/۶ درصد رشد نسبت به اعتبارات مشابه در سال قبل پیش‌بینی و منظور شده است.

جدول (۱-۱۵): اعتبارات هزینه‌ای فصول پژوهشی در امور آموزش و پژوهش برحسب برنامه

شماره طبقه‌بندی	فصل / برنامه	برآورد ۱۴۰۰			مصوب ۱۳۹۹
		جمع	اختصاصی	عمومی و متفرقه	عمومی و متفرقه
۱۸۰۶۰۰۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۸۷۸.۹۱۷	۱۶۶.۷۹۸	۷۱۲.۱۱۹	۵۲۸.۷۷۸
۱۸۰۶۰۰۵۰۰۰	برنامه حمایت از قطب‌های علمی	۰	۰	۰	۱۸.۵۰۰
۱۸۰۶۰۰۶۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۷۷۰.۲۲۶	۱۶۶.۷۹۸	۶۰۳.۴۲۸	۴۶۳.۵۵۹
۱۸۰۶۰۰۷۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی فنی و حرفه‌ای	۱۰۸.۶۹۱	۰	۱۰۸.۶۹۱	۴۶.۷۱۹

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

اعتبارات هزینه‌ای مجموع دستگاه‌های پژوهشی ذیل آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به اعتبارات ابلاغی سال ۱۳۹۹ معادل ۳۲ درصد رشد کرده و از ۲۴/۸ هزار میلیارد ریال به ۳۲/۸ میلیارد ریال رسیده است (جدول ۱-۱۶). بیشترین رشد اعتباری مربوط به پارک‌های علم و فناوری است که در مجموع دارای ۳۸/۵ درصد رشد نسبت به اعتبارات ابلاغی سال ۱۳۹۹ هستند. فرهنگستان‌ها با ۳۳ درصد و مراکز پژوهشی و ردیف‌های حمایتی در مجموع با ۳۰/۹ درصد رشد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور منظور شده‌اند.

علاوه بر اعتبارات یادشده، از محل اعتبار ردیف‌های متفرقه ۲۸۵ میلیارد ریال برای «طرح‌های کلان ملی پژوهش و فناوری» و ۵۰۰ میلیارد ریال برای افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی منظور شده است (جدول ۱-۱۷).

جدول (۱-۱۶): اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های پژوهشی ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

عنوان	ابلاغ ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰	درصد رشد
جمع	۲۴,۸۲۹,۶۷۴	۳۲,۸۱۶,۵۲۹	٪۳۲
فرهنگستان‌ها	۱,۰۸۳,۶۴۲	۱,۴۴۰,۷۶۵	٪۳۳
مراکز پژوهشی و ردیف‌های حمایتی	۱۹,۹۹۲,۹۷۱	۲۶,۱۷۶,۱۳۶	٪۳۰/۹
پارک‌های علم و فناوری	۳,۷۵۳,۳۶۱	۵,۱۹۹,۶۲۸	٪۳۸/۵

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

جدول (۱۷-۱): اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های پژوهشی ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری از محل ردیف‌های متفرقه

شماره ردیف	عنوان ردیف متفرقه	ابلاغ ۹۹	لایحه ۱۴۰۰
جدید	صندوق نوآوری و شکوفایی	-	۵۰۰,۰۰۰
۱۱۴۵۳۰	وزارت علوم تحقیقات و فناوری- دبیرخانه شورای عالی عتف	۲۱۳,۷۵۰	۲۸۵,۰۰۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

۱-۹- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی بخش (رشد سالیانه - سهم برنامه‌ها - سهم فصل از امور بودجه عمومی دولت)

مهم‌ترین شاخص مالی در بخش پژوهش و فناوری، شاخص سهم پژوهش و فناوری (بخش دولتی) از تولید ناخالص داخلی است. مقدار محاسبه شده این شاخص توسط امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری سازمان برنامه و بودجه کشور نشان می‌دهد شاخص یادشده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به ۰/۶۳ درصد رسیده است. هرچند مقدار این شاخص نسبت به میزان محاسبه شده برای سال ۱۳۹۹ با افزایش مواجه بوده است، اما هنوز با مقدار هدف‌گذاری شده برای سال ۱۴۰۰ در برنامه ششم توسعه به میزان ۱/۵ درصد فاصله زیاد دارد. جدول ۱-۱۸ اعتبارات مصوب (ملی) پژوهش و فناوری از فصل‌های تحقیق و توسعه در امور ده‌گانه در لایحه سال ۱۴۰۰ کل کشور را نشان می‌دهد.

جدول (۱۸-۱): اعتبارات مصوب (ملی) پژوهش و فناوری از فصل‌های تحقیق و توسعه در امور ده‌گانه در لایحه سال ۱۴۰۰ کل کشور

کد	عنوان	لایحه سال ۱۴۰۰ کل کشور			
		هزینه‌ای	اختصاصی	تملک	متفرقه
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۲,۶۳۵,۶۴۱	۷۵,۰۰۰	۱,۲۲۷,۷۰۰	۶۲,۰۰۰
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۳,۶۴۰,۳۴۷	۶۶,۰۰۰	۵۳۰,۰۰۰	۰
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۲۲۰,۶۵۹	۵,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۱۱۸,۳۰۰
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۱۵,۲۵۲,۶۴۲	۸,۲۶۴,۹۵۴	۲,۲۲۰,۰۰۰	۷۳۷,۴۶۰
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۱,۴۷۷,۵۹۴	۳۷,۵۰۰	۸۰۵,۰۰۰	۱۱,۴۰۰
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۳۶۱,۸۳۵	۳۶۳,۶۰۰	۹۲۰,۰۰۰	۰
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۵,۱۸۷,۸۷۹	۲,۴۴۵,۵۰۵	۰	۳۲۶,۰۱۱

جدول (۱-۱۸): اعتبارات مصوب (ملی) پژوهش و فناوری از فصل‌های تحقیق و توسعه در امور ده‌گانه در لایحه سال ۱۴۰۰ کل کشور

کد	عنوان	لایحه سال ۱۴۰۰ کل کشور			
		هزینه‌ای	اختصاصی	تملک	متفرقه
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۴,۰۱۷,۲۴۰	۸۲,۱۰۰	۵۱,۰۸۰	۰
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۲۴,۶۰۶,۸۸۶	۳۰,۳۸,۸۸۷	۱,۰۸۷,۰۴۹	۲۸۵,۰۰۰
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۳۴,۴۶۸,۷۷۱	۱۰,۲۵۳,۷۷۱	۴,۱۱۲,۷۱۱	۸۰۰,۰۰۰
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۷۱۲,۱۱۹	۱۶۶,۷۹۸	۰	۰
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۹۸,۷۵۲	۳۰,۰۰۰	۳,۱۲۰	۰
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۹۲,۶۸۰,۳۶۵	۲۴,۸۲۹,۱۱۵	۱۱,۰۱۱,۶۶۰	۲,۳۴۰,۱۷۱
	جمع امور ده‌گانه	۵,۲۴۰,۵۳۶,۵۸۹	۸۱۶,۵۷۹,۰۳۹	۴۹۳,۵۱۰,۹۳۸	۲۵۵,۷۳۵,۳۳۰
	سهم فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور ده‌گانه (درصد)	۲,۲	۲,۵	۲,۴	۰,۷

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

پس از اصلاح نظام طبقه‌بندی هزینه‌های دولت در سال ۱۳۹۵ و بازنگری ساختار طبقه‌بندی هزینه‌های دولت، مجموع هزینه‌های دولت در ده امور طبقه‌بندی شد. بر این اساس ذیل هریک از امور ده‌گانه، یک فصل تحقیق و توسعه پیش‌بینی گردید. ذیل امور آموزش و پژوهش، علاوه بر فصل تحقیق و توسعه مرتبط با امور، دو فصل «پژوهش‌های پایه‌ای» و «پژوهش‌های توسعه‌ای» پیش‌بینی و منظور شد. به این ترتیب در نظام جدید طبقه‌بندی هزینه‌های دولت، در مجموع ۱۲ فصل مرتبط با پژوهش منظور شده که ذیل هرکدام برنامه، فعالیت و طرح و پروژه مرتبط با این حوزه در نظر گرفته شده است. اعتبارات ملی بخش پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور برحسب فصل‌های تحقیق و توسعه در جدول ۱-۱۸ آمده است. تحلیل جدول یادشده موارد زیر را نشان می‌دهد:

- مجموع اعتبارات ملی فصول دوازده‌گانه پژوهشی در لایحه ۱۴۰۰، حدود ۱۳۰/۹ هزار میلیارد ریال است که معادل ۲/۲ درصد از کل اعتبارات امور ده‌گانه است.
- از مجموع اعتبارات ملی فصول دوازده‌گانه پژوهشی در لایحه ۱۴۰۰، معادل ۷۰/۸ درصد در قالب اعتبارات هزینه‌ای، ۱۹ درصد در قالب درآمد اختصاصی و ۸/۴ درصد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۱/۸ درصد اعتبارات متفرقه منظور شده است.

- دو فصل «پژوهش‌های توسعه‌ای» و «پژوهش‌های پایه» به ترتیب با ۳۷/۹ درصد و ۲۲/۲ درصد، بیشترین اعتبار را در میان فصل‌های دوازده‌گانه به خود اختصاص داده‌اند. بعد از این دو فصل، فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی با ۲۰/۲ درصد، دارای بیشترین اعتبار است.
- کمترین اعتبار تحقیق و توسعه در فصل‌های تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی با ۰/۱ درصد از مجموع اعتبارات، امور قضایی با ۰/۳ درصد از مجموع اعتبارات و امور محیط‌زیست با ۱/۸ درصد از مجموع اعتبارات منظور شده است.

۱-۱۰- تحلیل و تبیین اعتبارات تملک دارایی مالی بخش

در قوانین بودجه سنواتی از محل اعتبارات تملک دارایی‌های مالی برای بخش پژوهش و فناوری اعتباری منظور نمی‌شود.

۱-۱۱- بررسی و تحلیل اصلاحات ساختاری در بودجه دستگاه‌های بخش

در راستای اجرای «نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد» و به منظور اولویت‌بندی بهینه هزینه‌های دولت و بهبود اثربخشی و کارایی منابع بودجه‌ای، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ اقداماتی به منظور تقویت پیوند بین اعتبارات دستگاه‌های اجرایی با عملکرد آنها از طریق بازنگری در فرایندهای برنامه‌ریزی، هزینه‌یابی و مدیریت عملکرد در قالب دستورالعمل جامع بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد انجام شد. به این منظور برنامه‌ها، فعالیت‌ها و خروجی‌های مرتبط با دستگاه‌های زیرمجموعه امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری مورد بازنگری قرار گرفت. جدول ۱-۱۹ وضعیت تغییرات کد و عنوان برنامه و خروجی‌های دستگاه‌های ذی‌ربط در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور را نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

جدول (۱-۱۹): وضعیت تغییرات کد و عناوین برنامه و خروجی دستگاه‌های ذی‌ربط پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

تغییرات لایحه ۱۴۰۰ نسبت به مصوب ۱۳۹۹			لایحه بودجه سال ۱۴۰۰		قانون بودجه سال ۱۳۹۹	
ایجاد	اصلاح	حذف	عنوان برنامه / خروجی	کد برنامه/خروجی	عنوان برنامه / خروجی	کد برنامه/خروجی
	✓		برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۵۰۰۰	برنامه پژوهش و مدیریت علم و فناوری	۱۸۰۴۰۳۹۰۰۰
	✓		انجام مطالعات توسعه سیستم‌ها و بهبود فرایندها	۱۸۰۴۰۱۵۰۵۴	انجام مطالعات	۱۸۰۴۰۳۹۰۰۷
	✓		مدیریت و سیاست‌گذاری	۱۸۰۴۰۱۵۰۷۲	مدیریت و سیاست‌گذاری	۱۸۰۴۰۳۹۰۰۸
	✓		برنامه تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی	۱۸۰۵۰۰۵۰۰۰	برنامه تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی	۱۸۰۵۰۳۹۰۰۰

تغییرات لایحه ۱۴۰۰ نسبت به مصوب ۱۳۹۹			لایحه بودجه سال ۱۴۰۰		قانون بودجه سال ۱۳۹۹	
ایجاد	اصلاح	حذف	عنوان برنامه / خروجی	کد برنامه/خروجی	عنوان برنامه / خروجی	کد برنامه/خروجی
	✓		کمک به تجاری سازی	۱۸۰۵۰۰۵۰۴۷	کمک به تجاری سازی	۱۸۰۵۰۳۹۰۰۵
	✓		حمایت از پروژه های کلان فناوری ملی	۱۸۰۵۰۰۵۰۴۶	حمایت از پروژه های کلان فناوری ملی	۱۸۰۵۰۳۹۰۱۰
	✓		حمایت از نمایشگاه ساخت ایران	۱۸۰۵۰۰۵۰۴۸	حمایت از نمایشگاه ساخت ایران	۱۸۰۵۰۳۹۰۱۱
	✓		ارزیابی شرکت های دانش بنیان	۱۸۰۵۰۰۵۰۴۹	ارزیابی شرکت های دانش بنیان	۱۸۰۵۰۳۹۰۱۲
	✓		حمایت از مراکز نوآوری	۱۸۰۵۰۰۵۰۵۰	حمایت از مراکز نوآوری	۱۸۰۵۰۳۹۰۱۳
	✓		برنامه ریزی و نظارت	۱۸۰۴۰۱۵۰۷۳	برنامه ریزی و نظارت	۱۸۰۴۰۳۹۰۰۹
	✓		ارزیابی پروژه	۱۸۰۴۰۱۵۰۵۲	ارزیابی پروژه	۱۸۰۴۰۳۹۰۰۴
	✓		ارزیابی واحدهای فناور	۱۸۰۴۰۱۵۰۵۳	ارزیابی واحدهای فناور	۱۸۰۴۰۳۹۰۰۵
✓			شبکه سازی نوآوری	۱۸۰۴۰۱۵۰۷۴		
	✓		تولید محصولات و خدمات	۱۸۰۵۰۰۵۰۴۴	تولید محصولات و خدمات	۱۸۰۵۰۳۹۰۰۶
	✓		صادرات محصولات و خدمات	۱۸۰۵۰۰۵۰۴۵	صادرات محصولات و خدمات	۱۸۰۵۰۳۹۰۰۹
	✓		برنامه توسعه فن آفرینی	۱۸۰۵۰۷۰۰۰۰	برنامه توسعه و گسترش فن آفرینی	۱۸۰۵۰۴۳۰۰۰
	✓		حمایت از واحدهای فناور	۱۸۰۵۰۷۰۰۶۲	حمایت از واحدهای فناور	۱۸۰۵۰۴۳۰۰۳
	✓		برنامه حمایت از همکاری ها و دیپلماسی علم و فناوری	۱۸۰۵۰۲۰۰۰۰	برنامه حمایت از گسترش همکاری ها و دیپلماسی علم و فناوری	۱۸۰۵۰۴۱۰۰۰
	✓		صادرات محصولات و خدمات	۱۸۰۵۰۲۰۰۰۹	صادرات محصولات و خدمات	۱۸۰۵۰۴۱۰۰۱
	✓		جذب متخصصان خارج از کشور	۱۸۰۵۰۲۰۰۱۰	جذب متخصصان خارج از کشور	۱۸۰۵۰۴۱۰۰۲
	✓		پروژه دیپلماسی فناوری	۱۸۰۵۰۲۰۰۱۱	پروژه دیپلماسی فناوری	۱۸۰۵۰۴۱۰۰۳
✓			پایه سازی بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در مراکز پژوهشی	۱۸۰۴۰۱۰۰۲۹		
	✓		مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی		پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی	
✓			منابع آموزشی چندرسانه ای علمی و درسی دانشگاهی	۱۸۰۵۰۳۷۰۳۰		
	✓		دانشگاه کاشان - پژوهشکده علوم و فناوری نانو		دانشگاه کاشان - پژوهشکده علوم و فناوری نو	
✓			برنامه حمایت از قطب های علمی	۱۸۰۴۰۵۵۰۰۰		

تغییرات لایحه ۱۴۰۰ نسبت به مصوب ۱۳۹۹			لایحه بودجه سال ۱۴۰۰		قانون بودجه سال ۱۳۹۹	
ایجاد	اصلاح	حذف	عنوان برنامه / خروجی	کد برنامه/خروجی	عنوان برنامه / خروجی	کد برنامه/خروجی
✓			حمایت از قطب‌های علوم انسانی و هنر	۱۸۰۴۰۵۵۰۰۱		
✓			حمایت از قطب‌های علوم پایه	۱۸۰۴۰۵۵۰۰۲		
✓			حمایت از قطب‌های فنی و مهندسی	۱۸۰۴۰۵۵۰۰۳		
✓			حمایت از قطب‌های کشاورزی، دامپروری و دامپزشکی	۱۸۰۴۰۵۵۰۰۴		
	✓		برنامه توسعه علوم انسانی اجتماعی	۱۸۰۴۰۵۳۰۰۰	توسعه علوم انسانی اجتماعی	۱۸۰۴۰۵۴۰۰۰
	✓		پروژه پژوهشی	۱۸۰۴۰۵۳۰۲۵	پروژه پژوهشی	۱۸۰۴۰۵۴۰۰۲
	✓		ترویج یافته‌ها	۱۸۰۴۰۵۳۰۳۴	ترویج یافته‌ها	۱۸۰۴۰۵۴۰۰۴
	✓		برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۰۸۰۰۰	توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۰
	✓		پروژه پژوهشی	۱۸۰۵۰۰۸۰۳۰	پروژه پژوهشی	۱۸۰۵۰۱۰۰۳۳
	✓		خدمات تخصصی	۱۸۰۵۰۰۸۰۳۱	خدمات تخصصی	۱۸۰۵۰۱۰۰۳۴
	✓		برنامه تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی	۱۸۰۵۰۰۵۰۰۰	تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی	۱۸۰۵۰۵۴۰۰۰
	✓		پروژه‌های تقاضامحور	۱۸۰۵۰۰۵۰۵۱	پروژه‌های تقاضا محور	۱۸۰۵۰۵۴۰۰۱
	✓		تولید محصولات و خدمات	۱۸۰۵۰۰۵۰۴۴	تولید محصولات و خدمات	۱۸۰۵۰۵۴۰۰۲
	✓		صادرات محصولات و خدمات	۱۸۰۵۰۰۵۰۴۵	صادرات محصولات و خدمات	۱۸۰۵۰۵۴۰۰۳
	✓		ایده تجاری‌سازی شده	۱۸۰۵۰۰۵۰۴۳	ایده تجاری‌سازی شده	۱۸۰۵۰۵۴۰۰۴
	✓		برنامه توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۶۴۰۰۰	توسعه علوم پزشکی	۱۸۰۵۰۵۵۰۰۰
	✓		پروژه پژوهشی	۱۸۰۵۰۶۴۰۰۶	پروژه پژوهشی	۱۸۰۵۰۵۵۰۰۵
	✓		ترویج یافته‌ها	۱۸۰۵۰۶۴۰۰۸	ترویج یافته‌ها	۱۸۰۵۰۵۵۰۰۶
	✓		برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای فرهنگی_دینی	۱۸۰۵۰۶۸۰۰۰	پژوهش‌های توسعه‌ای فرهنگی _دینی	۱۸۰۵۰۵۶۰۰۰
	✓		پروژه پژوهشی	۱۸۰۵۰۶۸۰۰۲	پروژه پژوهشی	۱۸۰۵۰۵۶۰۰۱
	✓		جهاد دانشگاهی - سایر مراکز تحقیقاتی وابسته و مجتمع تحقیقاتی شهدای جهاد دانشگاهی		جهاد دانشگاهی - سایر مراکز تحقیقاتی وابسته	

تغییرات لایحه ۱۴۰۰ نسبت به مصوب ۱۳۹۹			لایحه بودجه سال ۱۴۰۰		قانون بودجه سال ۱۳۹۹	
ایجاد	اصلاح	حذف	عنوان برنامه / خروجی	کد برنامه/خروجی	عنوان برنامه / خروجی	کد برنامه/خروجی
	✓		ترویج یافته‌ها	۱۸۰۵۰۰۸۰۳۳	ترویج یافته‌ها	۱۸۰۵۰۱۰۰۳۲
	✓		خدمات تخصصی	۱۸۰۵۰۰۸۰۳۱	خدمات تخصصی	۱۸۰۵۰۱۰۰۳۴
	✓		ترویج یافته‌ها	۱۸۰۵۰۶۴۰۰۸	ترویج یافته‌ها	۱۸۰۵۰۵۵۰۰۶
	✓		برنامه توسعه علوم گیاهان دارویی	۱۸۰۵۰۰۶۰۰۰	برنامه توسعه علوم گیاهان دارویی	۱۸۰۵۰۵۸۰۰۰
	✓		ترویج یافته‌ها	۱۸۰۵۰۰۶۰۰۵	ترویج یافته‌ها	۱۸۰۵۰۵۸۰۰۲
	✓		پروژه پژوهشی	۱۸۰۵۰۰۶۰۰۴	پروژه پژوهشی	۱۸۰۵۰۵۸۰۰۳
	✓		خدمات تخصصی	۱۸۰۵۰۶۴۰۰۹	خدمات تخصصی	۱۸۰۵۰۵۵۰۰۷
✓			پروژه سلول درمانی	۱۸۰۵۰۶۴۰۱۰		
✓			پروژه ژن درمانی	۱۸۰۵۰۶۴۰۱۱		
		✓	آموزش نظام مدیریتی پارک‌های علم و فناوری	۱۸۰۴۰۴۶۰۰۵	آموزش نظام مدیریتی پارک‌های علم و فناوری	۱۸۰۴۰۴۶۰۰۵
	✓		برنامه حمایت از توسعه و گسترش زیست فناوری	۱۸۰۵۰۴۲۰۰۰	برنامه حمایت از توسعه زیست فناوری	۱۸۰۵۰۶۰۰۰۰
	✓		بانک‌های زیست فناوری	۱۸۰۵۰۴۲۰۰۶	بانک‌های زیست فناوری	۱۸۰۵۰۶۰۰۰۲
	✓		آموزش دانشجویان	۱۸۰۴۰۵۳۰۴۰	آموزش دانشجویان	۱۸۰۴۰۵۴۰۰۵
✓			توسعه فناوری‌های پاک‌سازی آلودگی نفتی آب‌های زیرزمینی	۱۸۰۴۰۰۹۰۱۲		
✓			پایش ملی خانواده	۱۸۰۴۰۵۳۰۴۱		
	✓		برنامه توسعه پژوهش‌های هنری	۱۸۰۵۰۶۶۰۰۰	برنامه توسعه پژوهش‌های هنری	۱۸۰۵۰۶۱۰۰۰
	✓		برنامه پژوهش‌های کاربردی حوزه تشخیص مصلحت نظام	۱۸۰۴۰۵۲۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی در حوزه تشخیص مصلحت نظام	۱۰۰۴۰۱۶۰۰۰
	✓		پروژه پژوهشی	۱۸۰۴۰۵۲۰۰۵	پروژه پژوهشی	۱۰۰۴۰۱۶۰۰۱
	✓		پژوهش‌های حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۱۹۰۵۰۰۸۰۰۰	پژوهش‌های کاربردی در حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۱۹۰۵۰۰۸۰۰۰
	✓		پژوهش‌های حوزه سوانح طبیعی	۱۵۰۴۰۰۶۰۰۰	پژوهش‌های کاربردی در حوزه سوانح طبیعی	۱۵۰۴۰۰۶۰۰۰
	✓		پارک علم و فناوری ارتباطات و فناوری اطلاعات		پارک علم و فناوری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	

تغییرات لایحه ۱۴۰۰ نسبت به مصوب ۱۳۹۹			لایحه بودجه سال ۱۴۰۰		قانون بودجه سال ۱۳۹۹	
ایجاد	اصلاح	حذف	عنوان برنامه / خروجی	کد برنامه/خروجی	عنوان برنامه / خروجی	کد برنامه/خروجی
✓			ارزیابی عملکرد پارک‌های علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۵۰۷۶		
✓			به کارگیری و آموزش راهنمایان تخصصی	۱۸۰۴۰۱۵۰۷۵		

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

۱-۱۲- مهم‌ترین ویژگی‌های بودجه بخش در سال آتی

ویژگی‌های اعتبارات هزینه‌ای بخش پژوهش و فناوری به شرح زیر است:

- اولویت تأمین هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر پرسنلی.
  - ملاحظه شاخص‌های عملکرد مؤسسات در تعیین اعتبارات.
  - حمایت از کارخانه‌های نوآور، شرکت‌های دانش‌بنیان و نیز طرح‌های مهم و نوآورانه از طریق منابع صندوق توسعه ملی.
  - افزایش اثربخشی هزینه‌های امور پژوهشی شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از طریق سازوکار بند «ح» تبصره (۹) ماده واحده.
  - حرکت به سمت تقاضامحور نمودن اعتبارات پژوهش‌های کاربردی دستگاه‌های اجرایی از طریق سازوکار بند «ه» تبصره (۹) ماده واحده.
  - افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی به منظور حمایت از تجاری‌سازی فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان.
- ویژگی‌ها و جهت‌گیری‌های اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش پژوهش و فناوری به شرح زیر است:
- تأمین اعتبار برای پروژه‌های فعال به‌خصوص پروژه‌هایی که در سال ۱۴۰۰ خاتمه می‌یابند.
  - حمایت از آماده‌سازی اراضی، محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی پارک‌های علم و فناوری.
  - کمک به تأمین اعتبار پروژه‌های مشارکتی دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و خیرین.

۱-۱۳- تفاوت‌ها و نوآوری‌ها در بودجه بخش، متأثر از پیشران‌های مهم (نظیر شیوع بیماری کووید-۱۹)

در قالب لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، متأثر از پیشران‌های مهم نظیر شیوع بیماری کووید-۱۹، موارد جدیدی در بودجه مراکز پژوهشی زیرمجموعه امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری دیده شده است که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از:

۱- تلاش برای تأمین اعتبار به منظور حمایت از ۴۰۰ شرکت و واحد فناور مستقر در پارک‌های علم و فناوری که به صورت تخصصی در حوزه کرونا فعالیت می‌کنند. فعالیت‌های آن‌ها در حوزه‌های مواد ضد عفونی، ماسک، البسه حفاظتی، تجهیزات بیمارستانی خاص، کیت‌ها و ابزارهای تشخیصی، مواد دارویی و نرم‌افزارهای تخصصی، تولید انواع دستگاه‌های مکانیزه و نیمه مکانیزه عفونت‌زدایی از محیط‌های جمعی و کاری، تولید بیش از یک میلیون ماسک در روز، بیش از یک و نیم میلیون لیتر مواد ضد عفونی‌کننده، تولید و نتیل‌تورهای بیمارستانی و ... است.

۲- تلاش برای تأمین اعتبار به منظور حمایت از استارت‌آپ‌های فعال در حوزه مدیریت و ارائه خدمات در دوران گذار از بحران کرونا با هدف کاهش مراجعات به مراکز مختلف. حوزه‌های یادشده شامل اقتصاد دیجیتال، سلامت، آموزش، سرگرمی حمل و نقل و ... را در بر می‌گیرد.

۳- تأمین اعتبار پروژه «تولید منابع چندرسانه‌ای و تعاملی مورد نیاز سامانه‌های الکترونیکی آموزش دانشگاهی کشور» در مرکز نشر دانشگاهی. با این پروژه انتظار می‌رود اهداف زیر حاصل شود:

- شکل‌گیری و گسترش شبکه تولید آموزش دانشگاهی چندرسانه‌ای و تعاملی با مشارکت میان مؤلفان، استادان و فناوران.
- کمک به ایجاد خزانه دانش دیجیتال در رشته‌های عمومی و تخصصی دانشگاهی.
- تولید منابع آموزشی چندرسانه‌ای مرجع برای الگو برداری در سطح دانشگاه‌ها و فراهم کردن ابزارهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری عمومی و تخصصی مورد نیاز.

۴- تأمین اعتبار برای راه‌اندازی و فعالیت مرکز تشخیص مولکولی کرونا در پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست‌فناوری.

۵- تأمین اعتبار برای طرح «به سوی تندرستی با فعالیت بدنی در اقشار با ریسک خطر ابتلای بالا، بیماران و بهبودیافتگان بیماری کرونا در کشور» در پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی.

۱-۱۴- سیاست‌های اتخاذ شده و آثار و پیامدهای اجرایی آن

حوزه هزینه‌ای

- ۱- حمایت از اجرای پروژه‌های بنیادی و کاربردی ملی مانند رصدخانه ملی ایران، پژوهش‌های چشمه نور، پژوهش‌های ابر رایانش، همکاری با آزمایشگاه سرن، تدوین فرهنگ جامع زبان فارسی، پروژه‌های سلول درمانی و ژن‌درمانی پژوهشگاه رویان، اولین کشتی تحقیقاتی اقیانوس‌پیمای جمهوری اسلامی ایران، تولید منابع آموزشی چندرسانه‌ای علمی و درسی دانشگاهی، آموزش و به‌کارگیری راهنمایان تخصصی در پارک‌های علم و فناوری و تعداد دیگری از پروژه‌های پژوهشی اساسی که مجموعاً ۹۸۲۰ میلیارد ریال اعتبار برای آنها در نظر گرفته شده است.
- ۲- حمایت از پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری با افزایش ۶۳,۴ درصدی اعتبارات هزینه‌ای و تملک.
- ۳- حمایت از مواد و تجهیزات ساخت داخل از طریق پرداخت ۴۰ درصد خرید از نمایشگاه ایران ساخت و توسعه بازار داخل و صادرات محصولات دانش‌بنیان و فناوری برای این منظور ۱۶۰۰ میلیارد ریال اعتبار منظور شده است.
- ۴- حمایت از فرهنگستان‌های جمهوری اسلامی ایران. اعتبارات آنها با ۲۹ درصد افزایش معادل ۱,۴۴۱ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است.
- ۵- جهت‌دهی اعتبارات پژوهشی به حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور و طرح‌های پژوهشی که منجر به ایجاد اشتغال و افزایش تولید می‌شود و هدایت اعتبارات برنامه «پژوهش‌های کاربردی» دستگاه‌های اجرایی به سمت پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی.
- ۶- حمایت از تجاری‌سازی فعالیت‌ها و دستاوردهای شرکت‌های داخلی از طریق حمایت از پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری (۵,۱۲۰ میلیارد ریال) و افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی (۵۰۰ میلیارد ریال در ردیف‌های متفرقه).

حوزه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

- پیش‌بینی اعتبار لازم در لایحه بودجه ۱۴۰۰ به منظور خاتمه ۶ پروژه با زیربنای حدود ۵۰,۰۰۰ مترمربع با اعتباری بالغ بر حدود ۶۲۰,۰۰۰ میلیون ریال.
- ایجاد ردیف متفرقه با موضوع آماده‌سازی اراضی، محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی برای پارک‌های علم و فناوری با اعتباری معادل ۸۰۰ میلیارد ریال.
- اصلاح اهداف، عنوان طرح و حجم عملیات ۵ طرح تأمین فضای پژوهشی در کمیسیون ماده ۲۳ قانون تنظیم (۲).

۱-۱۵- ترسیم نقش بخش خصوصی در فعالیتهای بخش

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، به منظور افزایش مشارکت بخش خصوصی در تأمین مالی بخش پژوهش و فناوری، برنامه‌های اجرایی زیر در نظر گرفته شده است:

اعطای تسهیلات ارزی- ریالی از محل صندوق توسعه ملی

در بند «ه» تبصره (۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، در صورت دریافت مجوز از مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، به منظور حمایت از طرح‌های نوآورانه در حوزه علم و فناوری که توسط جهاد دانشگاهی و معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور مورد شناسایی و حمایت قرار می‌گیرند جمعاً تا سقف ۸۵ میلیون یورو (برای طرح‌های نوآورانه جهاد دانشگاهی تا سقف ۱۵ میلیون یورو و برای طرح‌های نوآورانه معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور تا سقف ۷۰ میلیون یورو) از محل برداشت از صندوق توسعه ملی به صورت تسهیلات ارزی با تضمین دولت پیش‌بینی کرده است. همچنین برای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و کارخانه‌های نوآوری با مدیریت معاونت علمی و فناوری جمعاً ۶۰ میلیون یورو (۳۵ میلیون یورو برای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و ۲۵ میلیون یورو برای کارخانه‌های نوآوری) پیش‌بینی شده است.

برنامه تأمین مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر غیردولتی

وظیفه اصلی صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر (VCs)، به عنوان نهادهای مالی واسط میان مؤسسات سرمایه‌گذار اصلی و شرکت‌های دانش‌بنیان و نوآور، این است که سرمایه و کمک‌های مدیریتی در اختیار این شرکت‌ها قرار دهند. فعالیت این صندوق‌ها در تأمین سرمایه شرکت‌هایی که در مرحله نوپایی قرار دارند بسیار مؤثر است.

بر اساس گزارش عملکرد صندوق نوآوری و شکوفایی تا پایان تیرماه ۱۳۹۹ تعداد ۴۷ صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی در ۲۴ استان با مشارکت صندوق نوآوری و شکوفایی که سرمایه اولیه آن توسط دولت تأمین شده، تأسیس گردیده است.

برنامه حمایت از نخبگان و نوآوران کارآفرین

به منظور حمایت و تشویق نیروی انسانی بخش پژوهش که از محورهای مهم جلب مشارکت بخش غیردولتی است، برنامه حمایت از نخبگان و نوآوران کارآفرین منظور شده است. در قالب این برنامه که در بند «ث» ماده ۶۴ قانون برنامه ششم توسعه نیز مورد تأکید قرار گرفته، فعالیتهای زیر پیش‌بینی شده است:

- حمایت از نخبگان و استعدادهای برتر: در لایحه سال ۱۴۰۰ حمایت از ۴۹۳ نخبه و ۱,۷۰۰ استعداد برتر در قانون بودجه با اعتباری معادل ۸۵۰ میلیارد ریال در قالب برنامه و فعالیت مرتبط ذیل ردیف شماره ۱۰۱۰۴۸ (بنیاد ملی نخبگان) منظور شده است. همچنین در قالب برنامه ارتقای کیفیت

فعالیت‌های آموزشی ذیل ردیف «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری-امور علمی، فرهنگی و آموزشی-۱۱۳۶۶۰» اعتباری حدود ۵۵ میلیارد ریال برای حمایت از جذب نخبگان پیش‌بینی شده است.

- برای کمک به پرورش ۱۰۰۰ استعداد برتر، در قالب برنامه ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی ذیل ردیف «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری-امور علمی، فرهنگی و آموزشی-۱۱۳۶۶۰» اعتباری حدود ۲۵ میلیارد ریال منظور شده است.

علاوه بر کمک به تأمین مالی بخش خصوصی که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ پیش‌بینی شده است، بخش خصوصی نقش خود را در حوزه پژوهش و فناوری در موارد زیر نشان داده است:

بر اساس گزارش دفتر برنامه‌ریزی و سیاستگذاری پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تا ۱۶ مهرماه ۱۳۹۹، تعداد ۱۵۱ واحد تحقیقاتی در بخش خصوصی فعال بوده‌اند.

یک پارک علم و فناوری خصوصی با عنوان پارک علم و فناوری ایرانیان در استان مرکزی با حمایت انجمن خیرین توسعه علم و فناوری ایرانیان که ۸۰ درصد در زمینه‌های دارویی و تجهیزات پزشکی، زیست‌فناوری، ریز فناوری و ۳۰ درصد در سایر زمینه‌های فعالیت می‌کند. علاوه بر این پارک، تعداد ۴۴ پارک علم و فناوری به عنوان حلقه واسط میان دانشگاه و صنعت در حال فعالیت هستند.

تعداد ۱۹۵ مرکز رشد فناوری که با هدف جمع کردن توانایی‌های پژوهشی و اطلاعاتی دانشگاه‌ها، صنایع و شرکت‌های دولتی و خصوصی به منظور تجاری‌سازی نتایج پژوهشی طراحی و تأسیس شده‌اند. این مراکز با تلفیق توانایی پژوهشگران، کارآفرینان و صاحبان صنایع به توسعه سریع فناوری کمک می‌کنند. این توسعه با همکاری اساتید، صاحب‌نظران علمی، متخصصان و پژوهشگران داخلی و خارجی و بهره‌گیری از اطلاعات و تجربیات دیگر کشورها و مراکز تحقیقاتی انجام می‌پذیرد.

تا زمان تهیه این گزارش، تعداد ۵۵۳۳ شرکت دانش‌بنیان شامل ۵۰۵ شرکت دانش‌بنیان نوپای نوع یک، ۶۲۰ شرکت دانش‌بنیان تولیدی نوع یک، تعداد ۱۳۸۶ شرکت دانش‌بنیان نوپای نوع دو و تعداد ۳۰۲۲ شرکت دانش‌بنیان تولیدی نوع دو به فعالیت مشغول هستند. شرکت‌های دانش‌بنیان، مؤسسات خصوصی یا تعاونی هستند که به منظور افزایش علم و ثروت، توسعه اقتصادی بر پایه دانش و تحقق اهداف علمی و اقتصادی در راستای گسترش اختراع و نوآوری و در نهایت تجاری‌سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری‌های برتر و با ارزش افزوده فراوان (به‌ویژه در تولید نرم‌افزارهای مربوط) تأسیس می‌شوند.

۱-۱۶- مهم‌ترین اقدامات و عملیات اولویت‌دار در فعالیت‌های بخش

۱- حمایت از اجرای پروژه‌های بنیادی و کاربردی ملی مانند رصدخانه ملی ایران، پژوهش‌های چشمه نور، پژوهش‌های ابرایانش، همکاری با آزمایشگاه سرن، تدوین فرهنگ جامع زبان فارسی، پروژه‌های سلول درمانی و ژن‌درمانی پژوهشگاه رویان، اولین کشتی تحقیقاتی اقیانوس‌پیمای جمهوری اسلامی ایران، تولید

منابع آموزشی چندرسانه‌ای علمی و درسی دانشگاهی، آموزش و به‌کارگیری راهنمایان تخصصی در پارک‌های علم و فناوری و تعداد دیگری از پروژه‌های پژوهشی اساسی اولویت‌دار.

۲- حمایت از پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری با افزایش ۶۴/۳ درصدی اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای.

۳- حمایت از مواد و تجهیزات ساخت داخل از طریق پرداخت ۴۰ درصد خرید از نمایشگاه ایران ساخت و توسعه بازار داخل و صادرات محصولات دانش‌بنیان و فناور.

تاکنون ۷ دوره از نمایشگاه مواد و تجهیزات آزمایشگاهی ساخت داخل برگزار شده و توانسته است ضمن اهرم‌سازی منابع مالی دولت، توسعه ساخت داخل، بازاریابی برای محصولات دانش‌بنیان، ارتقای جدی کیفیت و تنوع محصولات پیشرفته و به‌کارگیری بیش از ۷۰۰۰ نفر نیروی انسانی متخصص در این حوزه را به دنبال داشته باشد.

۴- حمایت از پروژه‌های توسعه فناوری و تجاری‌سازی در راستای توسعه زیست‌بوم نوآوری و کارآفرینی. توسعه زیست‌بوم کارآفرینی و نوآوری کشور، یکی از اولویت‌های بودجه ۱۴۰۰ بوده و اقدامات متعددی با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی کشور در این حوزه برنامه‌ریزی و عملیاتی شده است. این اقدامات فضای امیدبخشی در جامعه نخبگان و جوانان تحصیل‌کرده در مسیر ایفای نقش قابل توجه در حوزه اقتصادی ایجاد می‌کند. برنامه‌هایی که در این رابطه برای توسعه توانمندی نیروی انسانی صاحب ایده و جوان به عنوان عنصر اصلی توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و نیز ساختارها و نهادهای توسعه علم و فناوری تلاش گردیده تأمین اعتبار شود شامل توسعه فعالیت‌های مراکز نوآوری دولتی و خصوصی، حمایت از توسعه فعالیت‌های کارخانه‌های نوآوری، حمایت از شتاب‌دهنده‌های عمومی و تخصصی و حمایت از پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد است.

۵- توسعه بازار داخل و صادرات محصولات دانش‌بنیان و فناور و سهمیم بودن در تحقق اقتصاد دانش‌بنیان. حلقه تکمیلی توانمندسازی شرکت‌ها کمک به توسعه بازار داخل و خارج این شرکت‌ها و به منظور تجاری‌سازی محصولات و فناوری‌های حاصله در این مجموعه‌های فناور بوده که در بلندمدت موجب مثبت شدن تراز تجاری و افزایش سهم صادرات غیرنفتی کشور می‌شود.

حمایت‌های دولت در این راستا سبب شده است تا تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان صادراتی کشور از ۱۳۷ شرکت در سال ۱۳۹۴ به ۲۳۰ شرکت در سال ۱۳۹۸ رسیده است. در همین مدت، بازارهای صادراتی شرکت‌های دانش‌بنیان نیز با افزایشی ۱۹ موردی، از ۷۴ کشور به ۹۳ کشور رسیده است.

۶- شبکه‌سازی و منتورینگ در پارک‌های علم و فناوری کشور. اکوسیستم فناوری و نوآوری موجود در کشور، به‌ویژه حمایت پارک‌های علم و فناوری از این اکوسیستم، نوپا بوده و در حال حاضر، پارک‌های علم و فناوری توانسته‌اند به صورت محلی و استانی شبکه‌سازی‌های مختلفی را در این حوزه انجام دهند که هر یک از آنها به نوبه خود نوپا هستند. به طور کلی وظایف این شبکه‌ها ارتباط میان کنشگران اصلی این شبکه‌ها شامل هسته‌های علمی، شرکت‌های نوپا، هزار واحد فناور و شرکت‌های

دانش‌بنیان است. بدیهی است در کنار این کنشگران، دانشگاه‌های خوب هر منطقه، پارک‌ها، مراکز پژوهشی، اصناف و صنایع دارای واحد تحقیق و توسعه می‌توانند در این شبکه‌ها نقش‌آفرینی کنند. همچنین، سرمایه‌گذاران، بنگاه‌های اقتصادی و منتورها نیز می‌توانند از اجزای اصلی این شبکه‌ها باشند.

دنیای کارآفرینی دارای مسیری است با مشکلات و اشتباهات بسیار و اکثر کارآفرینان جوان و بی‌تجربه نمی‌توانند به راحتی از عهده عبور از این مسیر برآیند. به همین دلیل، وجود منتورهای ماهر و با تجربه در این مسیر بسیار مهم است. تا به امروز، منتورینگ یکی از مؤثرترین راه‌ها برای کارآفرینان جهت کسب اطلاعات بیشتر در مورد صنعت خود و درک کلی فرصت‌های کارآفرینی بوده است. منتورها می‌توانند پشتیبانی فردی به شرکت‌های نوپا ارائه دهند، چیزی که آموزش رسمی نمی‌تواند انجام دهد. وجود منتورینگ در شبکه‌های نوآوری به عنوان یکی از خدمات تخصصی و حرفه‌ای کمک شایانی در پویایی استفاده از این گونه شبکه‌ها می‌کند.

۱-۱۷- راهکارهای کاهش هزینه‌های غیر ضروری در بخش

- اولویت‌بندی و انتخاب جهت‌دهی حمایت‌های پژوهشی به سمت نیازها و چالش‌های اساسی اجتماعی و اقتصادی ملی.
- مأموریت دادن به نهادهای پژوهش و فناوری بخشی در جهت پیش‌بینی و تجمیع تقاضای بخش و تدوین برنامه‌های تعاملی با نهادهای پژوهشی و شرکت‌های دانش‌بنیان جهت تأمین نیازها.
- مشخص شدن فناوری‌های توانمندساز کشور و اولویت آنها در تأمین منابع.
- کمک به ایجاد و توسعه شرکت‌های مشترک دانشگاهی و بخش خصوصی برای جذب منابع غیردولتی.
- اتخاذ تمهیدات لازم برای اختصاص مبالغ مناسب از محل صندوق توسعه ملی بابت نوسازی و تجهیز آزمایشگاه‌های پژوهشی و تخصصی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری دارای مجوز قانونی. مبلغ ارزی مذکور برای صندوق توسعه ملی بازگشت از منابع محسوب می‌شود.
- اهرم کردن منابع تجاری‌سازی و تسهیلات سرمایه‌گذاری به صورت (مشارکت در سرمایه‌گذاری)^۱ و یا (مشارکت منابع)^۲ با بخش خصوصی.
- استفاده از ظرفیت بنگاه‌های بزرگ برای کاربست محصولات دانش‌بنیان و ورود آنها به بازار.
- الزام «طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ سرمایه‌گذاری و تملک دارایی سرمایه‌ای» که از محل بودجه عمومی یا از منابع داخلی شرکت‌های دولتی و یا از منابع خارجی تأمین اعتبار می‌شوند، به تهیه «پیوست فناوری و

1. Co-Invest
2. Match Fund

دانش فنی» با در نظر گرفتن مواردی نظیر «الگوی تأمین تجهیزات، کالا و خدمات دانش‌بنیان مورد نیاز» از طریق پیمانکاری عمومی و شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور داخلی و «الگوی اکتساب توانمندی‌های فناورانه مورد نیاز» در اجرای طرح‌ها و پروژه‌های مذکور.

- اجرای مؤثر و مستمر نظام‌نامه پیوست فناوری با هدف ارتقای یادگیری فناورانه از طریق به‌کارگیری ظرفیت‌های پژوهشی داخلی در کنار انتقال فناوری از خارج از کشور.
- تشویق و تقویت یادگیری و همکاری فناورانه در بنگاه‌های بزرگ از طریق؛ به رسمیت شناختن هزینه یادگیری در قراردادها و مشارکت‌های خارجی جهت مشارکت در فرایند انتقال تکنولوژی.
- تقویت شیوه‌های تحریک تقاضا توسط دولت نظیر قراردادهای تضمین خرید در مقابل تضمین کیفیت و یا به‌کارگیری پروژه‌های پیش‌ران برای ورود به زنجیره تأمین بین‌المللی.

فصل ۲- بررسی طرح‌ها و پروژه‌های ذیل فصول در هر بخش

۲-۱- مقدمه

همان‌طور که در مقدمه بخش اول توضیح داده شد، بر اساس ساختار طبقه‌بندی هزینه‌های دولت، مجموع آنها در ده امور طبقه‌بندی شده است. ذیل هریک از امور ده‌گانه، یک فصل تحقیق و توسعه و ذیل امور آموزش و پژوهش، علاوه بر فصل تحقیق و توسعه مرتبط با امور، دو فصل «پژوهش‌های پایه‌ای» و «پژوهش‌های توسعه‌ای» پیش‌بینی و منظور شده است. به این ترتیب، در مجموع ۱۲ فصل مرتبط با پژوهش و فناوری در نظر گرفته شده که ذیل هر کدام برنامه، فعالیت و طرح و پروژه مرتبط با این حوزه قرار دارند.

به منظور جلوگیری از تداخل اعتبارات پژوهشی، سایر امور و فصول که در گزارش سایر بخش‌ها درج خواهد شد، اعتبارات پژوهش و فناوری امور آموزش و پژوهش؛ یعنی فصول پژوهش‌های توسعه‌ای، پژوهش‌های پایه‌ای و تحقیق توسعه در امور آموزش و پژوهش درج می‌شود. اطلاعات جزئی‌تر در خصوص اعتبارات مرتبط با دستگاه‌های ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری این سازمان ارائه شده است. بدیهی است اعتبارات مراکز و مؤسسات پژوهشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی که برحسب جهت‌گیری‌ها و تقسیم وظایف این سازمان ذیل امور مرتبط مدیریت می‌شوند و نیز اعتبارات پژوهشی شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در جداول اعتباری این گزارش منظور نشده و در گزارش‌های ذی‌ربط خود درج شده‌اند.

۲-۲- تبصره‌های بودجه سال آتی در مقایسه با سال قبل در زمینه طرح‌های عمرانی بخش

متن تبصره‌های بخش پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور در قسمت ۱-۶ آورده شده است. تبصره‌های مرتبط با طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بخش پژوهش و فناوری به شرح زیر تکرار می‌شود:

بند الف تبصره ۳

با رعایت بند «الف» ماده (۴) قانون برنامه ششم توسعه، در سال ۱۴۰۰ سقف تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) برای طرح‌ها علاوه بر باقی‌مانده سهمیه سال‌های قبل، معادل ریالی سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار تعیین می‌شود.

دولت مجاز است یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) فوق‌الذکر را برای استفاده از منابع بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌های بین‌المللی به منظور تجهیز آزمایشگاه‌ها

و کارگاه‌های دانشگاه‌ها، دانشگاه‌های علوم پزشکی، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی و سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی با تضمین دولت و بازپرداخت آن، از محل اعتبارات بودجه عمومی تأمین کند.

لازم به ذکر است این تبصره بدون هیچ‌گونه تغییری در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ تکرار شده است.

تبصره ۹ -

الف - به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۹ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت ساخت، خرید و تکمیل خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند. صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد تسهیلات با اولویت تسهیلات مربوط به تأمین خوابگاه‌های متاهلین اقدام کنند.

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری و پارک‌های علم و فناوری اعم از دولتی و غیردولتی نیز می‌توانند با رعایت مفاد این بند، از تسهیلات بانکی برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های خود استفاده نمایند.

این تبصره بدون هیچ‌گونه تغییری در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ منظور شده است.

و - به منظور ارتقای شاخص‌های علمی، پژوهشی، فناوری و مهارتی و همچنین گردشگری، اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای مناطق کمتر توسعه یافته مصوب ۳۰/۷/۱۳۹۳ قابل اختصاص به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای، جهاد دانشگاهی و گردشگری مستقر در استان نیز است.

این تبصره بدون هیچ‌گونه تغییری در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ منظور شده است.

۲-۳- مهم‌ترین تنگناها و مشکلات اجرایی طرح‌ها و پروژه‌های بخش

- افزایش زیاد نرخ ارز و تأثیر آن بر قیمت تجهیزات آزمایشگاهی با تکنولوژی بالا برای مراکز تحقیقاتی و رشد نامتناسب اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای.
- اعطای اسناد خزانه با سررسید طولانی به پیمانکاران و موضوع حفظ قدرت خرید اسناد خزانه.
- تغییر ویژگی ۳۶ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پارک‌های علم و فناوری از ملی به استانی که مشکلاتی، به‌ویژه در مبادله موافقت‌نامه‌ها و تخصیص اعتبار طرح‌های مذکور، ایجاد کرده است.
- عدم اعطای مجوز کمیسیون ماده ۲۳ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) برای طرح‌های تأمین فضای ۱۱ پارک علم و فناوری در کشور که عمدتاً جزء استان‌های کم برخوردار هستند.

۲-۴- راهکارهای خروج از تنگناها در زمینه طرح‌ها و پروژه‌های بخش

- تقویت منابع اعتباری مراکز پژوهشی که عمده تحقیقات آن‌ها منوط به استفاده از ابزار با تکنولوژی بالاست.
- تخصیص اعتبارات طرح‌های تملک حوزه پژوهش و فناوری در قالب اعتبارات نقدی برای طرح‌های تعمیر و تجهیز.
- تخصیص اعتبارات طرح‌های احداثی با سررسید کوتاه‌مدت.
- احیای بند (و) ماده (۲۰) قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص ملی در نظر گرفتن اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مراکز تحقیقاتی و پارک‌های علم و فناوری برای برنامه ششم توسعه.

۲-۵- اولویت‌ها در طرح‌ها و پروژه‌های بخش

- مهم‌ترین اولویت‌ها در توزیع اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور عبارتند از:
- ۱- پیش‌بینی رشد مناسب برای طرح‌های تعمیر و تجهیز مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری به منظور حفظ و نگهداری از سرمایه‌های موجود و تأمین نیازهای تجهیزاتی، به‌ویژه مراکز پژوهشی که برای انجام تحقیقات نیاز به تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی دارند.
  - ۲- تأمین اعتبارات لازم برای پروژه‌های مهم و دارای پیشرفت فیزیکی بالا که در سال ۱۴۰۰ خاتمه می‌یابند.

۳- پیش‌بینی اعتبار مناسب برای پروژه‌هایی که با مشارکت خیرین و یا پروژه‌هایی که بخشی از منابع مالی آن از طریق سایر منابع به عنوان یک الگوی مناسب مشارکتی تأمین شده است.

۲-۶- تعداد طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش

از مجموع ۱۵۵ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری تعداد ۳۷ طرح ماهیت تأمین فضا دارند که مشخصات آن‌ها در جدول ۲-۱ آمده است. مابقی طرح‌ها دارای عملیات تعمیر و تجهیز به منظور حفظ و نگهداری از فضاهای موجود هستند که مشخصات آن‌ها به دلیل ماهیت مستمر، در جدول زیر درج نشده است.

همان‌طور که جدول ۲-۱ نشان می‌دهد دستگاه‌های پژوهشی ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری، در قالب ۵ برنامه از دو فصل پژوهش‌های پایه‌ای و پژوهش‌های توسعه‌ای، تعداد ۳۸ طرح احداثی و تأمین فضا برای مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری با مجموع ۷۲ پروژه منظور شده است.

جدول (۲-۱): مشخصات طرح‌ها و پروژه‌های ذیل مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری برحسب برنامه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

عنوان برنامه	کد برنامه	تعداد طرح	تعداد پروژه
برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۵۰۰۰	۱	۲۰
برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۰	۴	۷
برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۵۳۰۰۰	۹	۲۰
برنامه توسعه فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۱۹۰۰۰	۲۳	۲۴
برنامه توسعه و گسترش فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۴۳۰۰۰	۱	۱
جمع		۳۸	۷۲

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

۲-۷- حجم زیربنای در دست اجرا در طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه در دستگاه‌های اجرایی بخش

همان‌طور که در قسمت قبلی بیان شد، از مجموع ۱۵۵ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری، تعداد ۳۷ طرح ماهیت تأمین فضا دارند که حجم زیربنای آن‌ها در جدول ۲-۲ آمده است. مابقی طرح‌ها که دارای عملیات تعمیر و تجهیز به منظور حفظ و نگهداری از فضاهای موجود هستند که مشخصات آن‌ها به دلیل ماهیت مستمر، در جدول ۲-۲ درج نشده است.

همان‌طور که جدول زیر نشان می‌دهد دستگاه‌های پژوهشی ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری، در قالب ۵ برنامه از دو فصل پژوهش‌های پایه‌ای و پژوهش‌های توسعه‌ای، دارای حجم عملیاتی حدود ۴۵۷ هزار مترمربع هستند. برای این حجم عملیات در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ مبلغی حدود ۱۵۰۰ میلیارد ریال و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مبلغی حدود ۲۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار منظور شده است.

جدول (۲-۲): حجم عملیات پروژه‌های ذیل مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری برحسب برنامه (میلیون ریال)

عنوان برنامه	کد برنامه	حجم زیربنا (مترمربع)	اعتبار قانون ۱۳۹۹	اعتبار لایحه ۱۴۰۰
برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۱۸۰۴۰۱۵۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۱۵۲,۶۴۵	۳۳۳,۴۱۰
برنامه توسعه علوم طبیعی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۰	۳۱,۰۰۰	۴۴۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰
برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۸۰۵۰۵۳۰۰۰	۱۴۹,۵۷۲	۳۳۱,۲۰۰	۴۰۲,۲۰۰
برنامه توسعه فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۱۹۰۰۰	۲۳۴,۸۸۶	۵۸۹,۱۰۰	۱,۲۹۱,۸۰۰
برنامه توسعه و گسترش فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۴۳۰۰۰	۲,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰
جمع		۴۵۷,۴۵۸	۱,۵۱۳,۹۴۵	۲,۴۲۸,۴۱۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

۲-۸- نحوه تأمین مالی طرح‌ها و پروژه‌های بخش

با توجه به این که تأمین زیرساخت‌های فضای کالبدی و آماده‌سازی اراضی از وظایف بخش حاکمیتی است، لذا تأمین اعتبارات آن نیز بر عهده دولت است. البته طی سال‌های اخیر از طریق قوانین بودجه سنواتی و تصویب در هیئت امناء، سازوکار استفاده از تسهیلات به منظور تأمین منابع مالی برای تکمیل طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای به شرح زیر پیش‌بینی شده است:

۱- استفاده از تسهیلات بانکی برای تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام.

۲- استفاده از منابع درآمد اختصاصی برای تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام.

۳- استفاده از منابع خیرین برای تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام.

۲-۹- تحلیل و تبیین اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای طرح‌ها و پروژه‌ها برحسب برنامه-

دستگاه‌های اجرایی بخش

تحلیل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در این قسمت در خصوص طرح‌ها و پروژه‌های دستگاه‌های اجرایی شامل مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری ارائه شده است.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ از مجموع ۱۵۵ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، حدود ۷۵ درصد معادل ۱۱۷ طرح با ماهیت طرح‌های تعمیر و تجهیز و ۲۵ درصد معادل ۳۸ طرح با ماهیت تأمین فضا است. برای مجموع

این طرح‌ها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، اعتباری نزدیک به ۴,۰۰۰ میلیارد ریال منظور شده که نسبت به اعتبار ابلاغی سال ۱۳۹۹ معادل ۶۵/۷ درصد افزایش داشته است. لازم به ذکر است طرح‌های مستمر تعمیر و تجهیز در مقایسه با ابلاغ سال ۱۳۹۹ با ۴۸ درصد رشد و طرح‌های تأمین فضا با ۷۸ درصد رشد منظور شده‌اند.

جدول (۲-۳): اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مراکز پژوهشی و پارک‌ها در سال‌های ۱۳۹۸-۱۴۰۰

عنوان	تعداد طرح (لایحه ۱۴۰۰)	ابلاغ ۱۳۹۸	ابلاغ ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰	رشد لایحه به ابلاغ ۹۹
تعمیرات اساسی و خرید ماشین‌آلات و تجهیزات	۱۱۷	۱,۰۰۰,۸۹۴	۱,۰۰۵,۶۲۲	۱,۴۹۷,۵۸۷	٪۴۸
تأمین فضای پژوهشی و فناوری	۳۸	۱,۰۱۲۵,۰۴۰	۱,۳۶۳,۲۰۰	۲,۴۲۷,۵۱۰	٪۷۸
جمع کل	۱۵۵	۲,۰۱۲۵,۹۳۴	۲,۳۶۸,۸۲۲	۳,۹۲۵,۰۹۷	٪۶۵/۷

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

جدول ۲-۴ به مشخصات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اختصاص دارد. همان‌طور که اطلاعات جدول یادشده نشان می‌دهد وزارت مذکور در حوزه پژوهشی دارای ۱۱۴ طرح در پیوست شماره (۱) و یک طرح در ردیف‌های متفرقه است. از مجموع ۱۱۴ طرح وزارت یادشده، تعداد ۲ طرح با حدود ۴۰۰ میلیارد ریال اعتبار توسط ستاد وزارت یادشده به اجرا درمی‌آید که مجموع اعتبار این دو طرح نسبت به اعتبار ابلاغی سال ۱۳۹۹ با ۱۵۴ درصد رشد روبه‌رو بوده است.

سایر طرح‌های وزارت یادشده شامل ۳۱ طرح تأمین فضای آموزشی و فناوری و نیز ۸۱ طرح تأمین فضا است که مجموعاً با اعتباری معادل ۲,۷۷۳ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۰۰ منظور شده و این طرح‌ها نسبت به ابلاغ سال ۱۳۹۹، حدود ۷۰ درصد رشد داشته است.

همچنین در قالب ردیف‌های متفرقه، ردیف جدیدی با عنوان «آماده‌سازی اراضی، محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی پارک‌های علم و فناوری» با ۸۰۰ میلیارد ریال اعتبار برای وزارت فوق‌الذکر منظور شده است.

جدول (۲-۴): طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مراکز پژوهشی و پارک‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۹۸-۱۴۰۰

رشد لایحه به ابلاغ ۹۹	لایحه ۱۴۰۰	ابلاغ ۱۳۹۹	ابلاغ ۱۳۹۸	تعداد طرح	دستگاه اجرایی
%۱۲۱/۸	۳,۹۶۶,۸۲۵	۱,۷۸۸,۴۰۰	۱,۵۲۱,۸۵۲	۱۱۴	جمع کل
%۱۵۷	۳۳۳,۴۱۰	۱۲۹,۵۹۵	۱۰۷,۲۸۹	۱	تأمین فضای پژوهشی و فناوری (۵۰ درصد سایر منابع و خیرین)
%۱۳۵	۶۰,۰۰۰	۲۵,۵۰۰	۲۶,۱۰۰	۱	طرح تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها
%۱۵۴	۳۹۳,۴۱۰	۱۵۵,۰۹۵	۱۳۳,۳۸۹	۲	جمع ستاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
%۶۲	۱,۸۶۳,۹۰۰	۱,۱۴۲,۶۵۵	۹۲۱,۵۰۴	۳۱	طرح‌های تأمین فضای پژوهشی و فناوری
%۸۵	۹۰۹,۵۱۵	۴۹۰,۶۵۰	۴۶۶,۹۵۹	۸۱	طرح‌های تعمیر و تجهیز
%۶۹/۸	۲,۷۷۳,۴۱۵	۱,۶۳۳,۳۰۵	۱,۳۸۸,۴۶۳	۱۱۲	جمع مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری وزارت عتف
	۸۰۰,۰۰۰			۱	آماده‌سازی اراضی، محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی پارک‌های علم و فناوری

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

۲-۱۰- تحلیل و تبیین نماگرهای مالی تملک دارایی سرمایه‌ای (سهم برنامه‌ها از فصل - از امور - بودجه عمومی دولت - توزیع اعتبارات بین دستگاه‌های اجرایی و بین برنامه‌های آن و...)

مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور معادل ۱۱ میلیارد ریال است که ۲/۴ درصد از جمع اعتبارات هزینه‌ای امور ده‌گانه را به خود اختصاص داده است. بیشترین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای فصول پژوهش‌های توسعه‌ای و تحقیق و توسعه در امور اقتصادی به ترتیب با ۳۷ و ۲۰ درصد و در رتبه سوم برای فصل پژوهش‌های پایه‌ای با ۹/۸ درصد از کل اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه منظور شده است.

جدول (۲-۵): مجموع اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

کد	عنوان	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۱,۲۲۷,۷۰۰
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۵۳۰,۰۰۰
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۵۵,۰۰۰
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۲,۲۲۰,۰۰۰
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۸۰۵,۰۰۰

۹۲۰,۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۱۵۰۴۰۰۰
۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۱۶۰۳۰۰۰
۵۱,۰۸۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱۷۰۸۰۰۰
۱,۰۸۷,۰۴۹	فصل پژوهش‌های پایه	۱۸۰۴۰۰۰
۴,۱۱۲,۷۱۱	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۸۰۵۰۰۰
۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۱۸۰۶۰۰۰
۳,۱۲۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۱۹۰۵۰۰۰
۱۱,۰۱۱,۶۶۰	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	
۴۹۳,۵۱۰,۹۳۸	جمع امور ده‌گانه	
۲,۴	سهم فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور ده‌گانه (درصد)	

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های «امور آموزش و پژوهش» در قالب دو فصل «پژوهش‌های پایه‌ای» و «پژوهش‌های توسعه‌ای» منظور شده است. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول یادشده برحسب برنامه و به تفکیک درآمدهای عمومی و اختصاصی و متفرقه در جداول ۲-۶ و ۲-۷ نشان داده شده است. مجموع اعتبارات عمومی و متفرقه لایحه سال ۱۴۰۰ با مصوب سال ۱۳۹۹ نیز مورد مقایسه قرار گرفته است. همان‌طور که جدول ۲-۶ نشان می‌دهد مجموع اعتبارات تملک از محل درآمد عمومی و متفرقه فصل پژوهش‌های پایه‌ای در لایحه سال ۱۴۰۰، معادل ۱۱/۸ درصد نسبت به اعتبارات مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ افزایش داشته است. بیشترین افزایش برای «برنامه پژوهش‌های پایه‌ای دانشگاهی- پزشکی و پیراپزشکی» با ۸۹/۲ درصد افزایش و «برنامه پژوهش‌های پایه‌ای دانشگاهی» با ۵۸/۷ درصد افزایش منظور شده است.

جدول (۲-۶): اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل پژوهش‌های پایه‌ای برحسب برنامه

شماره طبقه‌بندی	فصل/برنامه	مصوب ۱۳۹۹			برآورد ۱۴۰۰		درصد رشد عمومی و متفرقه در لایحه ۱۴۰۰
		عمومی و متفرقه	عمومی و متفرقه	اختصاصی	جمع		
۱۸۰۴۰۰۰۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه‌ای	۹۷۲,۷۵۰	۱,۰۸۷,۰۴۹	۰	۱,۰۸۷,۰۴۹	۱۱,۸	
۱۸۰۴۰۰۶۰۰۰	برنامه تقویت و پاسداری از زبان و ادب فارسی	۵,۰۰۰	۶,۵۰۰	۰	۶,۵۰۰	۳۰,۰	
۱۸۰۴۰۰۹۰۰۰	برنامه توسعه علوم پایه	۴,۵۰۰	۹,۲۵۰	۰	۹,۲۵۰	۱۰۵,۶	
۱۸۰۴۰۱۰۰۰۰	برنامه توسعه علوم طبیعی	۴۹۹,۴۰۰	۵۰۸,۷۲۰	۰	۵۰۸,۷۲۰	۱,۹	
۱۸۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه مستندسازی روند پیشرفت علم و فناوری	۶,۰۰۰	۹,۶۰۰	۰	۹,۶۰۰	۶۰,۰	
۱۸۰۴۰۱۵۰۰۰	برنامه پژوهش و راهبری علم و فناوری	۴۰۳,۲۶۵	۴۶۲,۲۷۹	۰	۴۶۲,۲۷۹	۱۴,۶	
۱۸۰۴۰۵۲۰۰۰	برنامه پژوهش‌های راهبردی	۲,۲۰۰	۴,۰۰۰	۰	۴,۰۰۰	۸۱,۸	

درصد رشد عمومی و متفرقه در لایحه ۱۴۰۰	برآورد ۱۴۰۰			مصوب ۱۳۹۹	فصل/برنامه	شماره طبقه‌بندی
	جمع	اختصاصی	عمومی و متفرقه	عمومی و متفرقه		
۱۱,۸	۱,۰۸۷,۰۴۹	۰	۱,۰۸۷,۰۴۹	۹۷۲,۷۵۰	فصل پژوهش‌های پایه‌ای	۱۸۰۴۰۰۰۰۰۰
۶۹,۳	۸۰,۲۰۰	۰	۸۰,۲۰۰	۴۷,۳۸۵	برنامه توسعه علوم انسانی اجتماعی	۱۸۰۴۰۵۳۰۰۰
۳۰,۰	۶,۵۰۰	۰	۶,۵۰۰	۵,۰۰۰	برنامه توسعه علوم انسانی اجتماعی	۱۸۰۴۰۵۴۰۰۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

همان‌طور که جدول ۲-۷ نشان می‌دهد اعتبارات تملک از محل درآمد عمومی و متفرقه فصل پژوهش‌های توسعه‌ای در لایحه سال ۱۴۰۰، معادل ۶۶/۲ درصد نسبت به اعتبارات مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ افزایش داشته است. بیشترین افزایش برای «برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری‌های نو» پیش‌بینی شده است. به این ترتیب که اعتبارات این برنامه به میزان حدود ۹ برابر اعتبار مصوب سال گذشته از ۹ میلیارد ریال به ۸۱۱ میلیارد ریال افزایش یافته است. در رتبه بعدی «برنامه توسعه علوم کشاورزی» قرار دارد. اعتبارات این برنامه در مقایسه با سال گذشته با ۲۸۱ درصد افزایش از ۱۴/۵ میلیارد ریال به ۵۵/۲ میلیارد ریال افزایش یافته است. برنامه‌های «حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری» و «توسعه فن‌آفرینی» به ترتیب با ۱۶۲/۳ و ۹۴/۱ درصد در رتبه‌های بعدی افزایش اعتبار قرار دارند.

نکته دیگر اینکه در قالب این فصل، اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از محل درآمدهای اختصاصی منظور نشده است.

جدول (۲-۷): اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول پژوهشی در امور آموزش و پژوهش در لایحه ۱۴۰۰

شماره طبقه‌بندی	فصل/برنامه	مصوب قانون بودجه ۱۳۹۹ از محل درآمد عمومی و متفرقه	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ از محل درآمد عمومی و متفرقه	درصد رشد در لایحه ۱۴۰۰
۱۸۰۵۰۰۰۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۲.۹۵۵.۶۳۷	۴.۹۱۲.۷۱۱	۶۶.۲
۱۸۰۵۰۰۶۰۰۰	برنامه توسعه علوم گیاهان دارویی	۲.۷۵۰	۲.۵۷۵	۳۰.۰
۱۸۰۵۰۰۸۰۰۰	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۳۹۱.۴۰۰	۴۲۱.۰۷۳	۷.۶
۱۸۰۵۰۰۹۰۰۰	برنامه توسعه و گسترش علوم گیاهان دارویی	۱.۶۵۰	۲.۰۰۰	۲۱.۲
۱۸۰۵۰۱۰۰۰۰	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۴۰۷.۱۰۰	۳۴۸.۱۹۷	۱۴.۵-
۱۸۰۵۰۱۴۰۰۰	برنامه حمایت از پژوهشگران و فناوران	۳.۰۰۰	۳.۹۰۰	۳۰.۰
۱۸۰۵۰۱۷۰۰۰	برنامه حمایت از توسعه فناوری نانو	۴۰.۰۰۰	۵۰.۰۰۰	۲۵.۰
۱۸۰۵۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از توسعه و ارتقای سرمایه‌های انسانی	۳.۰۰۰	۳.۹۰۰	۳۰.۰
۱۸۰۵۰۲۰۰۰۰	برنامه حمایت از همکاری‌ها و دیپلماسی علم و فناوری	۴.۰۰۰	۵.۹۵۰	۴۸.۸
۱۸۰۵۰۲۵۰۰۰	برنامه توسعه علوم هواشناسی و اقلیم‌شناسی	۲۵.۰۰۰	۲۲.۵۰۰	۳۰.۰
۱۸۰۵۰۳۷۰۰۰	برنامه حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری	۱۶.۷۰۰	۴۳.۸۰۰	۱۶۲.۳
۱۸۰۵۰۴۰۰۰۰	برنامه حمایت از توسعه علوم و فناوری‌های نو	۹.۰۰۰	۸۱۱.۷۰۰	۸۹۱۸.۹
۱۸۰۵۰۴۲۰۰۰	برنامه حمایت از توسعه و گسترش زیست‌فناوری	۲.۵۰۰	۳.۲۵۰	۳۰.۰
۱۸۰۵۰۴۳۰۰۰	برنامه توسعه و گسترش فن‌آفرینی	۸.۰۰۰	۱۱.۳۰۰	۴۱.۳
۱۸۰۵۰۴۴۰۰۰	برنامه توسعه و گسترش علوم پزشکی	۱۰.۵۰۰	۱۲.۶۰۰	۲۰.۰
۱۸۰۵۰۴۷۰۰۰	برنامه تولید، معرفی و انتشار علم و فناوری	۰	۰	
۱۸۰۵۰۴۸۰۰۰	برنامه توسعه علوم پزشکی در حوزه پژوهش	۷۱۳.۹۷۷	۸۴۶.۹۰۰	۱۸.۶
۱۸۰۵۰۵۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری	۹.۰۰۰	۱۱.۷۰۰	۳۰.۰
۱۸۰۵۰۵۵۰۰۰	برنامه توسعه علوم پزشکی	۶۱.۸۰۰	۹۱.۱۴۰	۴۷.۵
۱۸۰۵۰۵۸۰۰۰	برنامه توسعه علوم گیاهان دارویی	۳.۸۵۰	۵.۰۰۵	۳۰.۰
۱۸۰۵۰۵۹۰۰۰	برنامه توسعه فن‌آفرینی	۹.۰۰۰	۱۲.۶۰۰	۴۰.۰
۱۸۰۵۰۶۰۰۰۰	برنامه حمایت از توسعه زیست‌فناوری	۸.۰۰۰	۱۱.۲۰۰	۴۰.۰
۱۸۰۵۰۶۱۰۰۰	برنامه توسعه پژوهش‌های هنری	۱.۵۰۰	۱.۹۵۰	۳۰.۰
۱۸۰۵۰۶۲۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۳۱۱.۰۱۰	۴۱۳.۲۹۱	۳۲.۹
۱۸۰۵۰۶۴۰۰۰	برنامه توسعه علوم پزشکی	۲۳.۲۰۰	۳۷.۰۰۰	۵۹.۵
۱۸۰۵۰۶۵۰۰۰	برنامه توسعه علوم کشاورزی	۱۴/۵	۵۵.۲۵۰	۲۸۱.۰
۱۸۰۵۰۶۶۰۰۰	برنامه توسعه پژوهش‌های هنری	۳.۶۰۰	۴.۶۸۰	۳۰.۰
۱۸۰۵۰۷۰۰۰۰	برنامه توسعه فن‌آفرینی	۸۲۸.۶۰۰	۱.۶۰۸.۶۵۰	۹۴.۱
۱۸۰۵۰۷۲۰۰۰	برنامه توسعه و گسترش علوم طبیعی	۳.۰۰۰	۳.۶۰۰	۲۰.۰
۱۸۰۵۰۷۳۰۰۰	برنامه توسعه فن‌آفرینی ارتباطات و فناوری اطلاعات	۴۰.۰۰۰	۵۶.۰۰۰	۴۰.۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

۲-۱۱- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در دو سال گذشته به بهره‌برداری رسیده است

در سال ۱۳۹۹ از میان طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های پژوهشی ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری تعداد ۵ پروژه با زیربنای ۲۳,۷۳۸ مترمربع و در سال ۱۳۹۸ تعداد ۲ پروژه با زیربنای ۸,۰۰۰ مترمربع به بهره‌برداری رسیده است. مشخصات پروژه‌های خاتمه یافته در جدول ۲-۸ نشان داده شده است.

جدول (۲-۸): مشخصات پروژه‌هایی که در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند

هدف کمی (مترمربع)	سال خاتمه	عنوان پروژه	عنوان طرح	شماره طبقه‌بندی در سال ۹۹	شماره طبقه‌بندی در سال ۹۸	عنوان دستگاه اجرایی
۲,۴۸۰	۱۳۹۹	ساختمان مرکز رشد پردیس پژوهش	خرید و تکمیل ساختمان پارک علم و فناوری دانشگاه تربیت مدرس	۱۸۰۴۰۱۵۰۰۴	۱۸۰۴۰۱۴۰۰۴	دانشگاه تربیت مدرس - پارک علم و فناوری
۵,۲۵۸	۱۳۹۹	احداث و تجهیز ساختمان حیوان‌خانه	احداث و تجهیز ساختمان حیوان‌خانه، فضای پژوهشی پارک علم و فناوری	۱۸۰۵۰۰۸۰۰۱	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۳	مرکز بین‌المللی علوم تکنولوژی پیشرفته و علوم محیطی
۸,۰۰۰	۱۳۹۹	مطالعه و احداث آزمایشگاه جامع و پیشرفته پژوهشگاه	تأمین فضاهای پژوهشی	۱۸۰۵۰۰۸۰۰۵	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۸	پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله
۸,۰۰۰	۱۳۹۹	تأمین فضاهای پژوهشی و فن‌آوری	تأمین فضاهای پژوهشی و فن‌آوری	۱۸۰۵۰۷۰۰۱۳	۱۸۰۵۰۱۲۰۱۷	پارک علم و فناوری استان مرکزی
۳,۲۰۱	۱۳۹۸	احداث و تجهیز ساختمان کارگاه تجاری‌سازی	احداث و تجهیز ساختمان کارگاه تجاری‌سازی		۱۸۰۵۰۱۰۰۰۴	پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران
۵,۰۰۰	۱۳۹۸	احداث واحدهای فناوری مرکز	احداث واحدهای فناوری مرکز		۱۸۰۵۰۱۰۰۰۷	سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

۲-۱۲- طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال آتی به بهره‌برداری می‌رسند

مشخصات تعداد ۶ پروژه که با اعتبار پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به بهره‌برداری می‌رسند در جدول ۲-۹ آمده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود در قالب اعتبارات تملک دارایی‌های پیش‌بینی شده حدود ۵۰ هزار مترمربع از پروژه‌های تأمین فضای مراکز و مؤسسات پژوهشی و نیز پارک‌های علم و فناوری به بهره‌برداری خواهند رسید.

جدول (۲-۹): مشخصات پروژه‌های خاتمه‌پذیر در سال ۱۴۰۰ به تفکیک نوع پروژه

اعتبار		هدف کمی (مترمربع)	عنوان پروژه	عنوان طرح	شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه اجرایی
۱۴۰۰ لایحه	۱۳۹۹ ابلاغ					
۶۱۹,۲۰۰	۵۰۳,۲۰۰	۴۹,۵۰۰	جمع			
۳۰۰,۰۰۰	۲۵۵,۰۰۰	۷,۰۰۰	احداث رصدخانه ملی- زیرپروژه فاز اول نورگیری و احداث رصدسرا	احداث رصدخانه ملی	۱۸۰۴۰۱۰۰۱	پژوهشگاه دانش‌های بنیادی
۴۴,۲۰۰	۱۱۹,۰۰۰	۸۰۰۰	مطالعه و احداث آزمایشگاه ه‌های جامع و پیشرفته پژوهشگاه	تأمین فضاهای پژوهشی	۱۸۰۵۰۰۸۰۰۵	پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله
۱۰۰,۰۰۰	۶۱,۲۰۰	۱۴,۵۰۰	احداث پارک علم و فناوری ابوریحان	تأمین فضاهای پژوهشی و فن‌آوری	۱۸۰۵۰۷۰۰۱۴	شهرک علمی، تحقیقاتی اصفهان
۵۰,۰۰۰	۱۷,۰۰۰	۵,۰۰۰	احداث و تجهیز پارک علم و فناوری	احداث و تجهیز پارک علم و فناوری (خراسان شمالی)	۱۸۰۵۰۷۰۰۲۹	پارک علم و فناوری استان خراسان شمالی
۶۵,۰۰۰	۱۷,۰۰۰	۵,۰۰۰	احداث پارک علم و فناوری لرستان	احداث پارک علم و فناوری لرستان	۱۸۰۵۰۷۰۰۳۱	پارک علم و فناوری استان لرستان
۶۰,۰۰۰	۳۴,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	احداث پارک علم و فناوری آذربایجان غربی	احداث پارک علم و فناوری آذربایجان غربی	۱۸۰۵۰۷۰۰۴۱	پارک علم و فناوری آذربایجان غربی

منبع: قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور (مبالغ به میلیون ریال)

منابع

قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور
قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور
لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور
ماهنامه خبری تحلیلی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) - شماره ۵۶ - مردادماه ۱۳۹۹
گزارش عملکرد برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۸ (۱۳۹۹). جلد سوم؛ حوزه بخشی (۲)، سازمان برنامه و بودجه کشور.

The Global Innovation Index Report-2016

The Global Innovation Index Report-2017

The Global Innovation Index Report-2018

The Global Innovation Index Report-2019

The Global Innovation Index Report-2020